

DOLENJSKI LIST

Glasilo Socialistične zveze delovnega lra kraja Novo mesto

Lastnik in izdajatelj: Okrajni odbor SZDL Novo mesto. — Izhaja vsak petek. — Posamezna številka 10 din. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din; plačljiva je vnaprej za inozemstvo 900 din ozir. 3 ameriške dolarje. — Tekoči račun pri Komunalkoanki v Novem mestu, št. 60-KB-16-Z-24

Štev. 23 (326)

letu VII

NOVO MESTO, 8. JUNIJA 1956

Urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik Tone Gošnik. Naslov uredništva in uprave: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25. Pošt. predal: Novo mesto 33. Telefon uredništva in uprave: št. 127. Rokopisov ne vračamo. Tiska časopisno-založniško podjetje »Slov. poročevalca« v Ljubljani. Za tisk odgovarja F. Plevel

Vsestransko delo sindikatov

naj podpre napore vseh družbeno-gospodarskih činiteljev za napredek in dvig naših občin

Listam po novinarski beležnici z zadnjega plenuma okrajnega sindikalnega sveta in iz zapiskov vstajajo obrabi posameznih tovarišev, ki so razpravljali po poročilu predsednika Jožeta Plavca in tajnika republiškega sindikalnega sveta Marjice Borca. Precej vzpodbudnih misli je bilo izrečenih, dobrih nasvetov in potrebne kritike, pa tudi premišljenih napotkov za bodoče delo in naloge sindikalnih organizacij v kraju. So naši sindikati resnična šola gospodarjenja, skrbijo dovolj in pravilno za idejno, družbeno-gospodarsko in ostalo vzgojo, pomagajo s konkretno vsakodnevno pomočjo v podjetjih, obratih, delavskih svetih in upravnih odborih naših kolektivov? — to so bila vprašanja, o katerih so posledno alj neposredno razpravljali člani plenuma.

stotkov norme, je moral iti konec meseca na zagovor k obratovodji in če ni opravičil svojega zaostajanja v proizvodnji, je moral na cesto! Danes pa je mnogim dekletom in fantom, ki so prišli v podjetja z vasi, prav vseeno, če dobivajo zaradi slabega gospodarjenja svojih kolektivov morda le 80-odstotne plače; pravijo samo: saj imamo delavski svet, na nam bo eskomandirala višje plače!

O vlogi delavca in namerščanca na vasi

Plenum je ugotovil, da je med člani sindikatov še vedno veliko nejasnosti glede naše gospodarske politike na vasi. Večina naših delavcev in precejšen del namerščencev preživi v podjetju, delavnici ali ustanovi le tretjino dneva. V ostalem času se vrača naš delovni človek na vas, v okolico mest, kjer stanuje in živi. Če je na sestanku v podjetju in pri svojem rednem delu napreden v besedah in mislih, ta naprednost v stiku z vaško okolico dostikrat le prerada obledi in ostaja neopazna. Naš polproletarec, kakor mu pravimo v praksi (čeprav ta pojem danes ni več to, kar je bil nekoč), niha med napredno miselnostjo industrijskega, socialističnega proizvajalca in drobno-lastniškim gledanjem zasebnega kmeta. Prav tu pa je potrebna jasna in odločna beseda, ki naj pomaga mnogim našim kmetom iz položaja, v katerega so prišli zaradi vseh dobro znanih posledic naše vsotranske doseganja zaostajosti!

Zato mislim, da imamo člani sindikata na podeželju še veliko važnejšo vlogo kakor sindikati v mestih.

O tej vsakodnevni in prav za o toliko važnejši vlogi sindikalnih podružnic v kraju, kakršni je naš, danes nekaj več. Odeveč bi bilo ponavljati že tolikokrat povedane in znane misli o šele nastajajočem delavskem razredu na Dolenjskem. O naši prejšnji nerazvisti in vsestranski zaostajosti smo pisali v zadnjih desetih letih že za celo lezoro črnla, morda kar preveč. Neredkokdaj se naletno na pojmovanje, da »Dolenjska mora dobiti pomoč, ker je revna«. Saj so v bistvu držili in s prav precejšnjo pomočjo skupnosti smo zadnja leta odločno prelomili nekdanje zaostajanje za razvojem. Vse predati pa se ob vsem tem pozabljamo vprašati, kaj s mo s a m i n a r e d i l i t, da bi pokrajno gospodarsko dvignili in šli v korak z naprednejšimi okraji. Tu pa že zadenemo na vzgojno delavnost sindikatov in je zato misel o njihovi odgovornosti

za razvoj in nadaljnji dvig dolenskega delovnega človeka vsestransko pravilna.

Napredka kmetijstva ne moremo ločevati od socialistične preobrazbe vasi. Ne gre za pikako podružabljenje zemlje, o čemer se zadnje čase precej namiguje na vasi, temveč izključno le za podružabljenje

(Nadaljevanje na 2. strani)

Začel bom tam, kjer je plenum predzadnje nedelje nehal. Tovariš Stane Hladin iz Sentjerne je pred zaključkom razpravljanja dejal tole:

»Devdeset odstotkov ljudi je prišlo v podjetja na Dolenjskem po vojni; največ je med njimi

mladih delavcev in delavk. Ti sploh ne vedo, kako je bilo nekoč v stari Jugoslaviji, ne poznajo razlike med kapitalizmom priganjanjem in izkoriščanjem ter med delom v naših socialističnih podjetjih. Če prej kdaj delavec ni dosegel vsaj 80 od-

Pomoč družbenim organizacijam in društvom

Med izdatki letošnjega okrajnega proračuna, ki bodo znašali 410 milijonov in 385.000 dinarjev, so predvidene tudi dotacije (prispevki) družbenim organizacijam in društvom v skupnem znesku 20 milijonov in 115.000 din. Od tega bodo dobili:

Okrajni odbor Socialistične zveze 6.000.000 din (od tega za svoje potrebe 3.500.000 din, za Dolenjski list 3.000.000 din in za okrajni sindikalni svet 100.000 din);

Okrajni odbor LMS 1.200.000 din (od tega za Okr. odbor LMS 850.000 din, Študentski klub kraja Novo mesto 100.000 din, Dolenjski taborniški svet 200.000 din in Poštanska zveza 50.000 din);

Tajništvo za šolstvo, prosveto in kulturo 6.200.000 din (od tega za okr. svet Svobod in prosvetnih društev 2.000.000 din, za Ljudsko tehniko 1.900.000 din,

za telesno vzgojo in šport 1.350.000 din, za šolsko telesno vzgojo 450.000 din, za strelško organizacijo 100.000 din, za društva prijateljev mladine 250.000 din, za Pedagoško društvo 50.000 din in za Šahovsko društvo 100.000 din).

Ostale organizacije in društva 6.115.000 din (od tega: okr. odbor Zveze borcev NOV 3.500.000 din, Okrajni odbor UROJ 285.000 din, Dolenjska gasilska zveza 1.580.000 din, Okr. odbor Rdečega križa 450.000 din in Pripravljalni odbor za proslavo I. brigade VDV in VOS 300.000 din).

Prva skupina otrok odpotovala na letovanje

6. junija je odpotovala iz novomeškega kraja prva skupina otrok na letovanje. To je 50 predšolskih otrok, ki so bili poslani po nasvetu zdravnikov na letovanje v Crikvenico.

Letos je prijav otrok za letovanje zelo veliko. Starši so spoznali, da je za mladino to nadvse koristno. Sprito manjšega proračuna OLO in splošnega varčevanja pa je letos bolj kot prejšnja leta pereče vprašanje denarja za kolonije. Povprečno stane oskrba za enega otroka okoli 7.000 din, za predšolskega otroka, ki gre v zdravstveno kolonijo, pa še znatno več.

Da bi navzlic omejenim sredstvom omogočili čimvečjemu številu otrok preživeti del poletja v kolonijah, je komisija za otroška letovanja pri tajništvu za zdravstvo in socialno varstvo določila, naj bi tudi starši prispevali del stroškov za svojega otroka. Ta prispevek naj bi znašal od 1.000 do 3.000 din, pač po gnotnem stanju

staršev. Ostali del stroškov plačata Tajništvo za zdravstvo in socialno varstvo ter Okrajni zavod socialnega zavarovanja. Razveseljivo je, da so mnogi starši pravilno razumeli ta sklep.

Letos bodo kolonije otrok novomeškega kraja v Bočni (zgornja Savinjska dolina), v Cerknem, Poljanah nad Škofjo Loko ter Banjoli pri Kopru. Okoli 90 otrok bo letovalo ali taborilo v Sekiri na Koroškem. Za predšolske otroke bo še ena

kolonija v jeseni v Malinski. Zveza borcev bo oskrbela letovanje za okoli 400 otrok padlih borcev, približno toliko pa jih bo šlo v kolonije, ki jih organizira komisija za letovanje otrok. Za določeno število otrok bo oskrbeli zdravstveno letovanje v Debelem rtu pri Kopru Rdeči križ. Taborniki se pripravljajo na taborjenje ob morju; na prostoru, kjer bosta 2 njihova tabora, naj bi bil avgusta tudi 3-tedenski tabor za varčevanje novomeškega kraja, ki bodo poleg tega šli tudi na letovanje v Sloveniji.

Avtobusne zveze s Šmarješkimi Toplicami

Šmarješke Toplice so privlačna izletniška točka za bližnjo in daljno okolico. Ugodne avtobusne zveze omogočajo iz Novega mesta vsakodnevni obisk toplila.

Poleg redne avtobusne proge Novo mesto — Krško s prihodom v Novo mesto ob 8.30 in z odhodom ob 15. uri, vozi v eno popoldne iz Novega mesta v Šmarješke Toplice avtobus podjetja »Gorjanci«. Odhod ima iz Novega mesta ob 17.30, povratek iz zadržališča pa ob 19.30. Vsako soboto, nedeljo in ponedeljek vozi še poseben avtobus iz Novega mesta ob 10. uri popoldne in se vrača iz Šmarjeških Toplic ob 13. uri. Po potrebi da na razpolago za prevoz gostov še svoj mali avtobus tudi uprava zadržališča.

Nekaj značilnosti družbenega plana in proračuna novomeške občine

Na 7. redni seji 30. maja je občinski ljudski odbor Novo mesto razpravljal o postavkah letošnjega družbenega plana in proračuna ter o rednikih tekočih zadev. Družbeni plan in proračuna sta sprejeta na prihodnji seji, ker se niso potrjena osnovna načela za izvajanje proračuna. Ljudski odbor je zaradi tega sprejel odlok o začasnem financiranju potreb občine v mesecu juniju.

Kot za okrajni velja tudi za občinske proračune: skrajno varčevanje povsod. Osunetek proračuna kaže za ObLO N. mesto

107 milijonov din dohodkov, po potrebi pa so izkazane v višini 118.800.000 din. Ker bo po sklepu seje OLO dobil zdravstven. dom še tri milijone dotacije, se razlika za toliko zmanjša. Odoborniki so resno razpravljali, kako bi izravnali primanjkljaj, ker so potrebe občine dokajšnje. Načelno so sprejeli sklep, da bodo zvišali prometni davek v občini za 2 odstotka, prav tako bo potrebno zvišati občinsko d. klado. Pri tem so pametno sklenili, naj ne bo doklada enako višina za kmete v odročnih vasen kot za kmete v bližini mesta in prometnih zvez, saj tudi dohodki niso enaki. S tema dvema ukrepoma in varčevanjem bo mogoče izravnati dohodke in izdatke.

Občina bo imela letos 24 milijonov investicijskega sklada. Od tega bo šlo za pospeševanje kmetijstva najmanj 8 milijonov. Na seji so razpravljali, da je treba napraviti rajeonizacijo kmetijskih površin v občini, da bi vedeli, kakšen je sestav zemlje v posameznih področjih, kaj potrebuje ta zemlja in kaj tam lahko uspeva. Take ugotovitve so osnova vsakega načrtnega razvoja kmetijstva.

Za cestni sklad je določenih 3.250.000 din. Ta denar bo porabljen za občinske ceste in pota. Toliko sredstev za to svrhu doslej še ni bilo. Med drugim je v načrtu vsaj pričetek del na povezovalni cesti Ratež — Otočec. Za komunalno dejavnost je predvidenih deset in pol milijona din, od tega polovico za po-deželjske kraje. Sredstva za su-

cialno zdravstvene namene so predvidena v višini lanskih izdatkov, od tega samo za socialne podpore 3 milijone din. Za dotacije družbenim organizacijam so določili 2 in pol milijona din. Pri tem niso prezrli nobenega kulturno prosvetnega društva v občini.

Sklad za stanovanjsko izgradnjo bo znašal letos 87 milijonov. Od tega bo mogoče koristiti le. to 65 milijonov. Kredit za gradnjo stanovanjskih hiš iz tega sklada bodo lahko dobile stanovanjske gradbene zadruge, podjetja, ustanove stanovanjske uprave, uslužbeni in delavci. Občinski ljudski odbor je sprejel pravilnik o poslovanju tega sklada. Delavci in uslužbeni bodo lahko dobili iz letošnje vsote skupno 14 milijonov din kredita za gradnjo stanovanjskih hiš. Prilivstveno bodo upoštevali prisilci, ki so že pričeli graditi ali so pred dokončanjem stavb.

Ob tej priložnosti je predsednik obč. LO Maks Vale ponovno omenil izredno pereče pomanjkanje stanovanj v mestu. Da bi lahko zadostili vsem proslcem, med katerimi je veliko izredn. kritičnih primerov, bi morali zgraditi skoraj za polovico s. danjega stanovanjskega prostora v Novem mestu. Okoli 700 prošenj že leta in leta čaka rešitve! Pravilen je sklep občinskega ljudskega odbora, da je treba graditi manjša in cenejša stanovanja, da je treba pri tem upoštevati urbanistični načrt komunalne naprave in druge pogoje. Podjetja se bodo mora-

la bolj brigadi za stanovanja svojih delavcev in uslužbenec. Če eno samo ne more zgraditi stanovanjskega bloka, naj se podjetja povežejo in grade skupaj.

V razpravi o postavkah proračuna, zlasti o izdatkih za komunalna dela se je pokazalo, da odborniki prinašajo na sejo vse tiste drobne stvari, ki bi jih morali obravnavati in reševati krajevni odbori. Dokaz, da odbori nič ne delajo, kar je delna krivda posameznih občinskih odbor. nikov, ki so člani krajevnih odborov. Pri izdatkih za socialne podpore in stipendije so bili mnenja, da je treba napraviti revizijo, ker se še vedno dogaja, da prejema socialno podporo ljudje, ki niso do nje upravičeni, prav tako pa tudi stipendije. To je potrebno napraviti zlasti zaradi tega, da bodo lahko dobili pomoč tisti, ki so v resnici potrebni in upravičeni.

Jutri koncert zbor PD Dušan Jereb v Novem mestu

Moški pevski zbor PD »Dušan Jereb«, poznan tudi izven mestnih meja, bo nastopil jutri, v soboto 9. junija v Domu ljudske prosvete. Spet bodo zadenle z njegovega odra prelepe melodije umetne in narodne pesmi. »Večer narodnih in umetnih pesmi« ima precej obširen program.

Socialno zavarovanje zasebnih obrtnikov

Dolgo so čakali privatni obrtniki na socialno zavarovanje, sedaj pa le kaže, da se bo uresničilo. Okrajna obrtna zbornica je že dobila potreben pravilnik in izračun, iz katerega je razvidno, da bo to zavarovanje bolezenstvo in pokojninsko. Obrtniki bodo razvrščeni v štiri ustrezne razrede. To zavarovanje se pripravlja po tozadevnih zakonskih predpisih in pod nadzorstvom ZSZ. Tako bo tudi privatni obrtnik, kakor drugi stanoviti, zavarovan za primer boleznosti in starostne onemoglosti.

Da bo to zavarovanje čimprej urejeno, je Zveza obrtnih zbornic v Beogradu razpisala med obrtniki priv. sektorja cele države posebno anketo. Ankete liste je pred kratkim OOOZ Novo mesto razposlal vsem privatnim obrtnikom novomeškega kraja v izpolnitve, odnosno so to naloge prevzeli terenski zborniški odborniki. Vabimo vse obrtnike, da anketni list pravilno in pravočasno izpolnijo in ga pošljejo svojji obrtni zbornici, odnosno oddajo terenskemu odborniku. Od tega popisa je odvisna čimprejšnja ureditev socialnega obrtniškega zavarovanja.

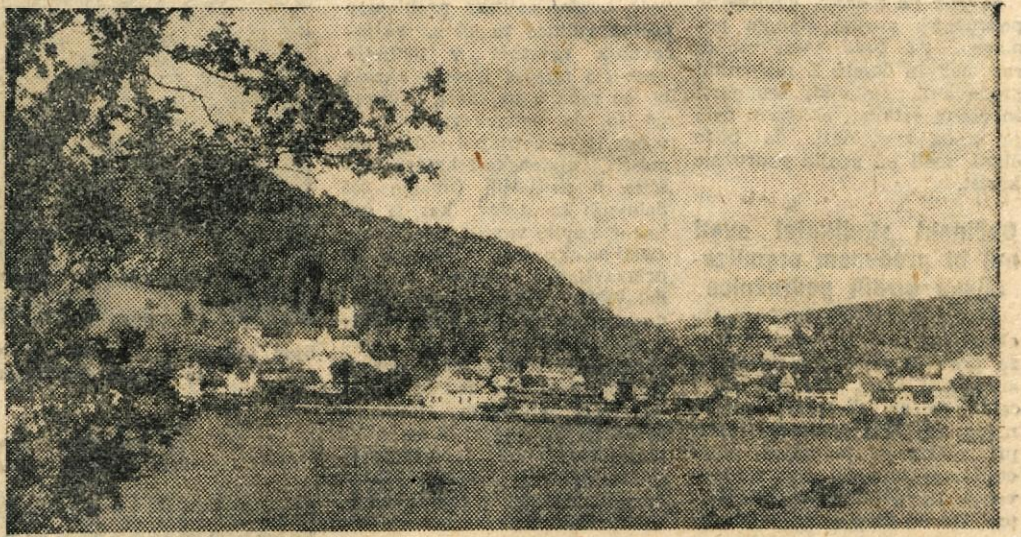
VERME

ZA ČAS OD 8. DO 17. JUNIJA
Nestalno s pogostimi padavinami oz. nevihtami, vendar pa bo prevladovalo sončno vreme, zlasti v drugi polovici prihodnjega tedna.
(Napoved priredil M. V.)

Razpis kmetijske šole na Grmu

Kmetijska šola na Grmu pri Novem mestu razpisuje vpis za večje število gojencev v novem šolskem letu. Sprejemamo samo fante, stare nad 16 let, ki so uspešno dokončali osnovno šolo, so duševno in telesno zdravi ter imajo veselje do kmetijstva. Šola je enoletna. Vsi gojenci imajo celotno oskrbo v šolskem internatu. Za dodelitev stipendije naj se kandidati takoj obrnejo na pristojno kmetijsko zadrugo ali občinski ljudski odbor. Lastnoročno spisane prošnje (kolekove) je treba poslati v upravo šole najpozneje do konca meseca avgusta. Prošnji morajo biti priložni sledeči dokumenti: zadnje šolsko pričevalo, izpisek iz matične knjige, zdravstveno pričevalo, življenjepis in obvezo pristojne kmetijske zadruge ali staršev o plačevanju vzdrževalnine.

UPRAVA KMETIJSKE ŠOLE GRM

S počastitvijo padlih tovarišev in žrtev fašističnega terorja so v tem tednu v Mirni praznovali svoj krajevni praznik. Mirna zadnje čase čedalje uspešneje razvija gospodarska podjetja in z dviganjem moči celotne občine utrjuje komunalno ureditev.

Nadaljevanje gradbenih del pri belokranjskem vodovodu

V kratkem bodo pričela obsežnejša dela pri gradnji belokranjskega vodovoda. Zajetje pri izviri Doblčanke je v glavnem končano. S prostovoljnim delom so delovni kolektivi in prebivalci Crnomlja in okolice že izkopali 600 metrov jarka za cevi proti Crnomlju in že položili 400 m cevi. Pri teh delih so se zlasti izkazali posamezni kolektivni, medtem ko so zasebniki doslej izpolnili komaj 60 odstotkov obvez. Kot je znano, so zbori volivcev sprejeli sklep, da bo vsak delavec ali uslužbenec, zaposlen na tem območju, izkopati 2 metra jarka, zasebni gospodarji v Crnomlju pa vsak po tri metre. Eni so to obvezo že izpolnili, nekaj pa je takih, ki bi radi dobili zdravo pitno vodo zastonj — odnosno, da bi vsa dela opravili zanje drugi. Sklep zborov volivcev velja za vse.

Ker ni bilo upanja za kakšne kredite za večja dela, so nameravali dobiti vodo vsaj za mesto na ta način, da za sedaj ne

bi gradili glavnega zbiralnika nad zajetjem, stroj pa bi potiskal vodo od zajetja do Crnomlja. To bi bila zasilna rešitev. Ker je občinski ljudski odbor dobil 40 milijonov din pomoči, bodo z deli nadaljevali po prejšnjem načrtu. Najprej bodo zgradili zbiralnik nad zajetjem. Do zbiralnika bodo vodo potiskale črpalke, od tam pa bo tekla smotežno v Crnomelj in ostale nižinske vasi v okolici.

Občinski ljudski odbor in svet za gospodarstvo si zlasti prizadevata, da bi poleg Crnomlja čimprej dobile vodo tudi vasi, ki jo najbolj potrebujejo, to je od Doblče do Talčega vrha. Res ne bo mogoče napeljati vodo v področja nad traso, vendar bojo s tem vodo zelo približali prebivalcem Doblčke gore, Maverlina, Ročnega vrha in ostalih na tem sektorju, da jim ne bo treba več ponjo v dolino. In kar je prav tako važno, imeli bodo zdravo pitno vodo.

Načrti za gradnjo so pred revizijo in takoj, ko bodo potre-

Ne uničujte gnezd fazanov!

Da so zani koristna pernata divjad, ki uniči mnogo mrčesa, med drugim tudi kolarodskega hrošča, je že splošno znano. Lovske družine prosijo vse, ki bi pri delu na polju našli fazanje gnezdo, da ga ne razdirajo, pač pa zaščitijo, če ne drugače, pa vsaj s tem, da ga pustijo na miru do izvalitve kečkov. Lovska družina Novo mesto pa bo tudi letos vsakomur, ki bi slučajno našel gnezdo in ga varoval do izvalitve, izplačala 500 din nagrade. Poleg tega je potrebno opozoriti, da je po zakonu prepovedano razdirati gnezda koristne perjate divjadi.

PRELOŽEN JE PRIČETEK FLUOROGRAFIRANJA

Ker priprave za pričetek obveznega fluorografiranja v nekaterih občinah ne bodo končane do 10. junija, ki je bil prvotno določen datum za pričetek te velike akcije, so sklenili, da se bo fluorografiranje pričelo 25. junija. Časovni razpored za posamezne kraje bo pravočasno objavljen.

Za slovo od lepih dijaških let so novomeški osmošolci tudi letos ob zaključku šolskega leta organizirali sprevod po mestu s ključem in zvoncec. Še nekaj dni, pa se bodo zadnjikrat odločno spopadli s srednješolsko učenostjo. Pri zrelostnih izpitih jim želimo mnogo dobre volje in uspehov!

Vsestransko delo sindikatov

(Nadaljevanje s 1. strani)
osnovnih sredstev za proizvodnjo v okviru kmetijskih združenj.

Taka stališča gospodarske politike morajo sindikati v našem gospodarstvu zagotoviti, da se ne razvija agrarna okrajina, poznati in jih nenehno tolmučiti na vaši. Tu je njihova točno določena vloga in politična naloga. Občni zbori kmetijskih združenj so pokazali, da so ljudje povsod tam, kjer so odkrili govorili o teh vprašanih, razumeli pomen zadnjih ukrepov in da vedo, da brez načrtnega gospodarstva v kmetijah ne bo moč doseči napredka.

Seveda pa morajo sindikalne podružnice svojim članom pomagati, da bodo sami vse to razumeli in dojemali. Z različnimi predavanji, sestanki, seminarji in vsemi ostalimi oblikami dela je treba zagotoviti, da bodo člani tmeili od svojih podružnic korist.

Občinski sindikalni svet naj bi predvsem organizacijsko utrdil podružnice

Precejšen del dosedanjih nalog okrajnega sindikalnega sveta so že prevzeli nase novi občinski sindikalni sveti. Res je, da v celoti še ne obvladajo svojih nalog, so se pa izkazali zlasti pri političnih pripravah pred volitvami organov soc. zavarovanja in novih delavskih svetov. Da ne delajo uspešneje, so v znanju meri krivice sindikalne podružnice. V teh je premalo discipline; poročil o delu ne pošiljajo, ne plačujejo redno članarine, ne vabijo na seje in ne zahtevajo pomoči od občinskih sindikalnih organov, marširajo pa tudi same prav malo ali celo slabo delajo. To seveda nikakor ne velja za vse. Vendar, kaj naj rečemo o članih sindikata v Dol. Toplicah, ki pravijo, da več kakor 50 dni članarine ne bodo plačevali (čeprav imajo višje plače) in da raje niso več člani organizacije? Ali o malomarnosti članov susednega sindikata v Skočjanu, ki nimajo v redu obračuna članarine za leto 1954 in 1955? Do raznih prekrškov imajo nekatere podružnice sploh mišičen odnos. Vse take in podobne primere je treba urediti in vzpostaviti med podružnicami in občinskimi svetom stalne, trdne odnose.

Podpora republike družbenim organizacijam

V republiškem proračunu je določenih 400 milijonov din za pomoč družbenim organizacijam in društvom. Od tega prejmejo: SZDL Slovenije 89 milijonov, Zveza borcev Slovenije 50 milijonov, Slovenska izseljenska matca 6 milijonov, Prešernova družba 15 milijonov, Gasilska zveza Slovenije 5 milijonov, Svet Svoboda in prosvetnih društev Slovenije 20 milijonov, Ljud. mladina Slovenije 20 milijonov, Zveza prijateljev mladine 9 milijonov, Zveza študentov Jugoslavije — univerzitetni odbor Ljubljana 4,5 milijona, Turistična zveza Slovenije 15 milijonov, Počitniška zveza Slovenije 3,5 milijona, Društvo LRS za združene narode 2 milijona, Zveza inženirjev in tehnikov LRS 1,5 milijona, Glavni odbor Zdrženja rezervnih oficirjev 3 milijona, TVD Partizan 35 milijonov, Športna zveza Slovenije 30 milijonov, Strelška zveza Slovenije 7 milijonov, Šahovska zveza Slovenije 2 milijona, Zveza za konjski šport Slovenije 2 milijona, Letalska zveza Slovenije 15 milijonov, Ljudska tehniška zveza Slovenije 10 milijonov in Zdrženje tabornikov 3 milijone din.

Spet padajo široke redi sočne trave, ki je letos zelo gostja; le vreme prevečkrat nagaja pri sušenju.

Kdaj bo konec verižnega zaslužkarstva na račun potrošnikov

Spekulacija — lahek način zaslužka na račun drugega ali družbe, je pojav, ki ga preganjamo že dolgo časa. Zal večkrat ne dosežemo zadovoljivega uspeha. Ta pojav je trojičen: malokateri stvar, ko ga preženemo na enem koncu, se pojavi na drugem. Spekulativno in zaslužkarstvo je krivo, da so cene blaga v nesorazmernem razponu od prodajalca do potrošnika. Najbolj žalostno pri tem pa je, da se v take posle spuščajo tudi kmetijske združbe, ki bi sicer morale biti po svoji vlogi najcenejši posredovalec med kmetom-prodovalec in potrošnikom v mestu ali na podeželju. Na žalost pa ni vedno tako, zato je treba vse take primere ostro grajati in tudi kaznovati.

Tak primer so te dni odkrili organi Tržne inšpekcije okrajnega ljudskega odbora Novo mesto. Res je teletina v novo-mestkem okraju cenejša kot v drugih okrajih, naslednji primer pa kaže, da bi bila lahko še cenejša.

Kmetijski zadrugi Sentjerneje in Prekopa imata vsaka svojega nakupovalca za živino. Nakupovalce kmetijske zadruge Prekopa, Bakše, nakupuje teleta tudi na območju Sentjernejske občine. Teleta nakupuje za kmetijsko zadrugo Sentjerneje, čeprav je uslužbenec KZ Prekopa. KZ Sentjerneje tudi izplačuje kmetovalec nakupljena teleta. Od časa do časa pošlje KZ Prekopa dobropis s priznanjem zaslužka pri nakupu telet, čeprav ta nima pri tem prav nobenega opravila.

Primer: Bakše je pred kratkim kupil šest telet v skupni živi teži 372 kg. Za teh šest telet je KZ Sentjerneje izplačala kmetovalec 52.832 din. Teleta je KZ Sentjerneje dala zaklati in očištili. Tako so tehtala 311 kg. Za to količino je KZ Sentjerneje izdala dobropis KZ Prekopa 215 din za kg, kar zneso 66.865 dinarjev. Tako je torej samo pri teh šestih teletih KZ Prekopa zaslužila 14.033 din, ne da bi za to samo mignila s prstom ali potrosila en dinar! Njen nakupovalec kupuje tudi drugo živino.

Zakaj je KZ Sentjerneje s tem priznanjem zaslužka KZ Prekopa dvignila ceno teletine za 15 dinarjev pri kilogramu, je vprašanje, katerega lahko postavijo potrošniki in tudi kmetje. KZ Sentjerneje je imela še stroške za zakolom telet ter manipulativne stroške, zato je k ceni 215 din za kg zaklanih in očiščenih telet priracunala svoj zaslužek — po 15 din na kilogram. Ta zaslužek ni nis; in je torej upravičen. Povsem neupravičen pa je v tem primeru zaslužek KZ Prekopa. Za ta neupravičen zaslužek bi bila lahko cena teletina nižja, kar pomeni vsaj 15 din pri kg.

Seveda ni ostalo samo pri teh šestih teletih, pač pa je bilo v poldrugem mesecu letos takih kupčij še več. Organi tržne inšpekcije bodo poskrbeli, da se taki pojavi zatro. Prav je, da za to vedo tudi potrošniki in prodajalci in da s skupnimi napori preprečujejo take nesocialistične pojave.

Za boljšo disciplino v lovskih družinah Bele krajine

20. maja je bil v Crnomlju zbor lovcev iz Bele krajine, na katerem so obravnavali nekatere nevarne stvari v posameznih lovskih družinah. Zbora so se udeležili tudi predstavniki republike in okrajne lovške zveze Novo mesto.

Čeprav so bili vabljivi odbori vseh lovskih družin Bele krajine in ostali člani, udeležba ni bila zadovoljiva. Iz lovške družine Crnomelj je prišlo 7 članov, iz LD Loka 12, iz LD Gradca 8, iz LD Metlika 5, iz LD Semic 4 člani, iz LD Suhor 4, iz LD Srekljavec 3 člani. Iz lovskih družin Vinca, Dragatuš

in Adlešič ni bilo nobenega na zbor, kar so vsi navzročje ostro grajali. To toliko bolj, ker so ravno v teh lovskih družinah razmere najmanj zadovoljive. Glede pošiljanja poročil je najslabša lovška družina Dragatuš. Nekaterim lovcem nikakor ne gre v glavo nov duh v lovstvu. Nočejo razumeti, da je treba divjadi tudi gojiti in ne samo ubijati, da je potrebno izvrševati lov kolektivno, da je treba redno pošiljati najbolj nujna poročila, da lov in divjadina nista njihova lastnina, pač pa družbena lastnina, katero jim je družba dala v upravljanje, da je

potrebna tudi v tem upravljanju načrtnost, red in disciplina itd. Vsi taki smatrajo vsako dobrohotno navodilo, opozorilo ali zakonit predpis za nepotrebno birokracijo ali celo za podcenjevanje njihovih zaslug med NOB in osebno zastopavljanje.

Tako na primer v LD Dragatuš skoraj na poznajo skupnih lovov razen na divje prašiče. Vsak član lovške družine ima nekako svojo lovsko sohiščnico, kjer gospodarji po svoje. Dopise in okrožnice Okrajne lovške zveze nosijo kar po žepih. Tudi v nekaterih drugih družinah stanje ni zadovoljivo. Nepošiljanje poročil opravičujejo pač s tem, da niso doktorji, da bi znali sestaviti taka poročila, ki se zahtevajo — in podobnih izgovorih. Več družin je nima svojega poslovnika. Vinški lovci prodajajo kožuhovino uplenjene divjadi vsak na svojo roko, pa tudi drugod se dogaja podobno.

Po remih besedah predstavnikov republike in Okrajne LZ o vseh takih in podobnih napakah v lovskih vrstah so soglasno sklenili, da bodo storili potrebno, da se napravi red v lovskih družinah ter zlasti utrdi disciplina.

Obvezno zdravljenje TBC bolnikov

Uradni list ljudske republike Slovenije je 24. maja (št. 15-56) prinesel odredbo o obveznem zdravljenju tuberkuloznih bolnikov. Odredba pravi, da se morajo obvezno zdraviti v oddelkih protituberkuloznih dispanserjev ali drugih stacionarnih zavodih bolniki s pljučno tuberkulozo, če jih je po medicinskih indikacijah mogoče uspešno zdraviti samo v takih zavodih; če se kot ambulantni bolniki protituberkuloznih dispanserjev ne podrejo sanitarnim odredbam zdravnikov zoper prenos tuberkuloze in so neposredno nevarni za okužbo drugih ljudi; če so njihove ekonomske, družinske, stanovanjske in druge osebne razmere take, da jih je treba izolirati in zdraviti v zavodu, ker so nevarni za prenos tuberkuloze na druge.

Bolnike, ki so določeni za obvezno zdravljenje, pa se te-

mu izmikajo, se lahko kaznuje po zakonu o preprečevanju in zatiranju nalezljivih bolezni. Lahko se določi tudi prisilno zdravljenje v zavodu.

Sporazum o dolgovih z Madžarsko

Pred dnevi je bil v Beogradu podpisan sporazum med jugoslovansko in madžarsko gospodarsko delegacijo o medsebojnih finančnih in gospodarskih vprašanih ter sporazum o tehnično znanstvenem sodelovanju. Finančna in gospodarska vprašanja, ki so ostala nerešena po enostranski prekinitvi gospodarskih odnosov od strani Madžarske so sedaj rešena tako, da bo Madžarska izplačala Jugoslaviji v petih letih 85 milijonov dolarjev z izvozom raznega proizvodnega blaga in opreme.

Kettejev vodnjak na Glavnem trgu

Ni še minilo leto, kar stoji na Glavnem trgu v Novem mestu Kettejev vodnjak. Kmalu po odkritju se je v vodnjaku nekaj pokvarilo in voda ni več brizgala. Sliki je bilo, da so temu krivi otroci, ki so pokvarili vodovodno napeljavo. Tudi luč v žarometih v dnu vodnjaka je zgarnila, ker je nekdo razbil zaščitno steklo. Tudi pri tem so bili najhujši otroci po sredi.

Ce blazov opazuje igranje otrok okrog vodnjaka, ki na vse načine in v razni zamaški zatiskajo vodometne cevi, brazdajo po vodi, da je okrog vodnjaka vedno vse mucko, si drugje res ne more misliti, kot da so prav otroci krivi okvare. Videl sem otroke hoditi celo po dnu vodnjakove školjke, ko ni bilo vode v njej. Menim, da je zelo narobe, da starši svojih otrok ne pouče, kaj se sme in kaj ne. Vodnjak ni bil postavljen na trg zato, da bi imeli v njem in ob njem otroci svoje igrilne in bi kvantitativno napravov. marveč v spomin in počastitev naše NOB in še pesnika Dragotina Ketteja. Nuj starši to dopovedo svojim otrokom in jih pouče kako naj se ob vodnjaku vedejo, da bo prav!

Združitev nekaterih novomeških podjetij

Na 7. redni seji je občinski ljudski odbor Novoga mesta resil tudi vstop teletih upravnih združenj gradbenih podjetij »Gradnja« in »Pionir«. Tako je sedaj na območju občine od prejšnjih štirih (Pionir, Krka, Gradbenik in Zidar) samo eno gradbeno podjetje. Z ozirom na zmanjšanje investicij je bilo to potrebno. Novo gradbeno podjetje »PIONIR« ima v svojem sestavu posebno remontno skupino za manjša gradbena dela in razna popravila stavb, ki dela po ugodnih cenah, vodi pa Jo Anže Gabrijelič. Ta skupina prevzema tudi gradnje manjših hiš.

Po sklepu delavskega sveta Putnika v Ljubljani je bila uklinjena poslovavnica Putnika v Novem mestu. Na mesto je osnovala Buro za turizem-Putnik, ki posluje v letih prostorih. Kot prej se dobijo tam vse informacije o potovanjih, izletih, letovnicah in podobnem. Buro prodaja vozovnice, razglednice in drug propagandni material.

Občinski ljudski odbor je potrdil tudi opustitev gostinjskega podjetja Gaven pri kolodvoru. Podjetje je bilo dovolilo, da postane njegova menza obrat od prtega tipa, torej dostopna tudi drugim, ne samo članom kolektiva. Združita se tudi združeni mekarni v Novem mestu in na Gomili. Tovarni za predelavo mleka se prizna proizvodni namen za poljubno obratovanje.

Več prosticem so bile dodeljene stavbine parcele. Zaradi preselitve in spremenitve zaposlitve je bilo potrebno razrešiti in imenovati Ker je ljudski odbor sprejel delno spremembo občinskega statuta, je temu primerno prilagodil organizacijsko strukturo svetov. Osnovna šola in nižja gimnazija v Šmarjeti doslej nista imeli šolskega odbora, zato je bil imenovan na tej seji.

Slovenski sadjarji! Založba »Kmečka knjiga« vam nudi med štirimi knjigami knjižne zbirke tudi odlično delo ing. Franceta Adamiča: Obnova našega sadjarstva.

Se danes naročite knjižno zbirko »Kmečke knjige«, ki stane samo 300 din in obsega štiri odlične knjige: K o l e d a r K m e c k e k n j i g e z a 1957. Živahno pisano povest Antona Ingolčeta U g a s l a d o l l i n a, tretji zvezek dr. Grafenauerjeve Z g o d o v i n e s l o v e n s k e g a n a r o d a in pa že zgoraj navedeno delo ing. Franceta Adamiča Obnova našega sadjarstva.

Rok prijave bo zaključen 1. junija.

Založba »Kmečka knjiga«, Ljubljana, Miklošičeva 6

Sovjetsko razoroževanje in ameriške borze

Takoj po zbiranju Sovjetske vlade, da bo znižala število vojske za 1.200.000 vojakov, so na borzi v New Yorku padle delnice velikih družb za skupno 2 milijardi dolarjev. Upj za zaslužek v volni industriji so se pač zmanjšali.

Smrtne žrve zaradi alkohola v Franciji

Statistična poročila govore, da je lani v Franciji umrlo zaradi prekomernega uživanja alkohola 17.400 ljudi, to je znatno več kot zaradi jetlike.

Delo Rdečega križa v Šentjerneju

Na nedavnem občnem zboru Rdečega križa v Šentjerneju je bila števila udeležba najboljši dokaz za pravilno in uspešno delovanje društva.

Odbor s predsednico Anico Stembergerjevo, s tajnico in blaginjskarko Anico Cvetičevič, je bil sve leto delaven. Avgusta lani so vsi občinski podpiranci prejeli olje in nekaj obdelane. Sole, ki spadajo v ta okoliš, so dobile omarice s sanitetnim materialom za prvo pomoč. Trideset članov je bilo obdarovanih s Caré paketi. K razdeljevanju je odbor vedno pritegnil predstavnike vseh krajevnih množičnih organizacij, da so skupno ugotovili najpotrebnejše. Zato ni bilo nikoli nobenih pritožb. Škoda je, da društvo ni moglo dobiti več paketov, saj je naše podgorje zelo revno in je v času NOB mnogo žrtvovalo.

Na pobudo RK so se javili tudi pri nas prvi krvodajalci. Če pomislimo, da je ta akcija na podeželju še novost, kaj novega, je kar dobro uspela, čeprav so se nekateri prijavitelji zadnji trenutek prestrašili in ostali doma, čeprav jih je čakal Putnikov avtobus in dobra malica. Skupno z občinskimi odborom sodeluje RK pri higienski ureditvi vasi, pri napravi novih vodnjakov, znožjih, perilic in klanalov.

Najvažnejše delo društva pa je bila organizacija zdravstvenoprosvetnega tečaja, ki je bil najširšeštev v okraju. Priglasilo se je 72 deklet, tako da je bil pouk

v dveh paralelkah. Tečajnice so redno in z velikim veseljem obiskovale predavanja in ob zaključku ugotovile, da je bil tečaj zelo poučen, koristen in zanimiv, le — prekratk! Ker je bil tečaj pohvaljen kot najboljši v novomeškem okraju, je občina objavila, da bo prispevala za izlet na morje. Vodja in predavateljica tečaja je bila učiteljica Anica Cvetičevič, zdravstvena predavateljica pa je imela medicinska sestra Tončka Rošljeva.

Veliko deklet se je ob koncu tečaja vključilo v članstvo RK, vse, brez izjeme, so pa postale terenske obveščevalke. Vsak mesec se bodo sestajale in podajale patronažski sestri Zdravstvenega

doma, tov. Rošljevi, poročila o higijenskem, socialnem in zdravstvenem stanju svojih vasi.

Število članstva se je v preteklem letu dvignilo za 170 %. Človekoljubno delo te preproste organizacije vedno naših ljudi cenijo in upoštevajo. Zal imamo v Šentjerneju nekaj vaščanov, ki se po mena RK ne zavedajo in so iz društva izstopili. Teh ne bomo posnemali, pač pa podpirali prizadevno delo RK.

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE „ZIDAR“ KOČEVJE

sprejme takoj na delo:

- 15 kvalificiranih tesarjev
- 20 kvalificiranih zidarjev
- 80 nekvalificiranih delavcev

Stanovanje za samce zagotovljeno. Podjetje ima svojo menzo. Plača po letnem pravilniku.

V TEM TEDNU NABIRAMO:

Cvet šmarnice — 800 din, mačjih tačic — 450 din, arnike — 400 din, bele deteljice — 150 din, rdeče deteljice — 90 din, lipe — 220 din, bezga osutega 200 din.

List šmarnice — 100 din, ozkolistnega trpotca — 80 din, gorčice jagode — 100 din, pekoče koprive — 40 din, pelina — 70 din.

Rastlino hrbiške reše — 260 dinarjev, jetičnika — 100 din, njivske mačehe — 140 din, koptičnika si korenino — 70 din, dišave perle (valdnajstra) — 120 din, krvavega mlečka — 100 din.

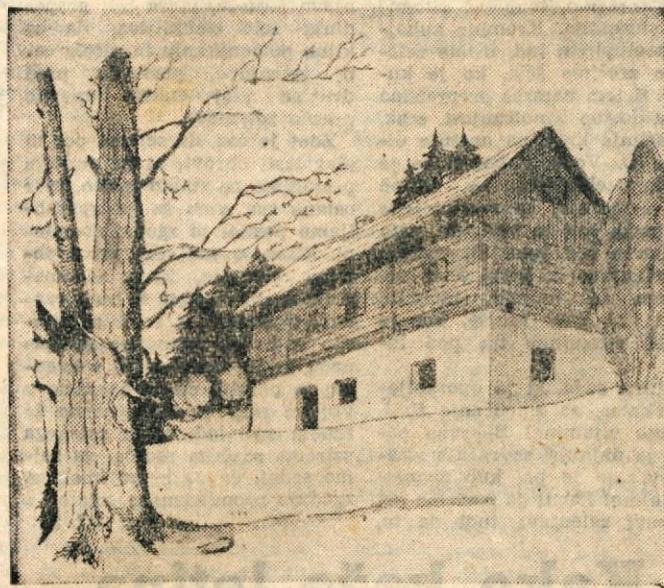
Korenine repina — 180 din, bočede neže — 100 din, gladeža — 65 din, trobentice — 150 din, baldrijana — 260 din, srčne moči — 200 din, sladkih korenin — 120 din, habata — 20 din, Lubje krhlike — 60 din.

Ameriški kapital se polašču kanadske rude

Vse napredne politične stranke v Kanadi odločno nasprotujejo načrtu, da bi veličanske zaloge železne rude v pokrajini Quebec, ki jih cene na 70 milijonov ton, prevzela v izkoriščanje ameriška družba United States Steel Corporation.

Vse napredne politične stranke zahtevajo, da rudno bogastvo ostane v rokah Kanadskega štata za gospodarski razvoj lastne države. Zagovorniki prodaje rudnega bogastva ameriški firmi, provincialni predsednik Duplessis, je v ameriškem listu New York Times objavil oglas na 28 straneh, kjer dokazuje, kako velike obsege bogastva lahko imela ameriška kompanija pri izkoriščanju tega rudnega bogastva. Računalo, da je ta oglas stal 100.000 dolarjev, plačan pa je bil s kanadskimi javnimi denarjem.

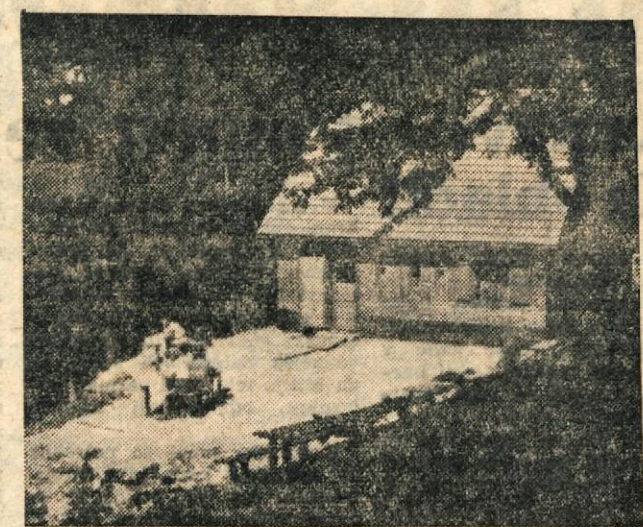
KAJ BI HODILI DRUGAM NA DOPUST!

Partizanski dom na Frati vas vabi na prijeten oddih sredi lepih gozdov.

Res ni potrebno, da bi delovni ljudje iz Dolenjske hodili na letni dopust daleč v tuje kraje. Doma je najceneje. Naši dve zdravilišči sta za vsakogar, ki potrebuje zdravja, planinske kočice pa za tiste, ki se žele odpočiti v tih in prijetni naravi. Imamo tudi več drugih gostišč, kjer je za goste dobro preskrbljeno po zelo ugodnih cenah. Okrajna gostinska zbornica nam je dala seznam gostišč in cen za dnevni penziona v našem okraju ter podatke o številu postelj v posameznih gostiščih.

Kako je letos še prav posebno poskrbljeno za goste v Dol. Toplicah, smo že pisali. V 88 sobah in zdraviliščih okoli 220 postelj. Cena za celodnevno oskrbo je 700 — 800 dinarjev, samo hrana pa 500 dinarjev. Zdravilišče Šmarješke Toplice ima v 46 sobah 110 ležišč. Celodnevna oskrba v tem tudi zelo znanem zdravilišču je 680 — 740 dinarjev, samo hrana pa 500 dinarjev. Zraven zdravilišča je tudi privatno gostišče Beti Baloh, ki razpolaga v 6 sobah z desetinami posteljami. Dnevna oskrba je 600 dinarjev. Novomeški hotel Metroopol ima v 17 sobah 27 postelj, cena penziona v tem hotelu pa je 700 — 850 dinarjev. Tudi hotel Kandija razpolaga z 19 posteljami, celodnevni penzion pa je 590 — 670 dinarjev.

Lepo in zadovoljno, se počuti izletnik v prijaznem Domu Vinka Paderšiča pri Gospodinih na Gorjancih. Tudi tu je navdse lepa priložnost za letni oddih — gorjanske košenice in gozdovi vabijo na vse strani.

ze Bukovec. V petih sobah ima sličke Springar — Arko ima 5 pona razpolaga 11 postelj, celodnevna oskrba pa nudi za 300 dinarjev. Gostišče Colarič ima 8 jev. Kopanje v topli Kolpi pri Metliki je za vsakogar prijetno. bo po 400 dinarjev, gostišče Opa-Oskrbu nudita gostišča ra pa ima šest postelj, oskrba pa Zvonko Gerbec, ki ima 7 postelj stanje 465 dinarjev dnevno. Na in sicer celodnevno po 370 dinarjev. Mirni sprejme goste gostišče Kovec, in pa gostilna Zarko Mežnar-šič po 300 dinarjev na dan. dinarjev, gostišče Prekeren v Kro-V Trebnjem so tri gostišča. Go-novom pa za 500 dinarjev dnevno.

Ne zanemarjajmo izobraževanja!

Pismo iz politične šole pri CK ZKS

Pošiljam vam članek o življenju in delu iz Politične šole pri CK ZKS v Ljubljani ter vas prosim, da ga objavite v naši izmed naslednjih števil vašega lista. Vzrok, da sem se odločil poslati ta članek, je v tem, da je prav iz Dolenjske v tej šoli najmanjši odziv. Trenutno sam zastopam cel novomeški okraj. Pa tudi pred tem tečajem stanje ni bilo dosti boljše. Po mojem sta tega kriva dva vzroka:

Prvi je, da se med delovnimi kolektivi premalo dela na popularizaciji in pojasnjevanju o potrebi obiskovanja šole, druga vzrok je pa v tem, da čutilo podjetja z upravnimi odbori in delavskimi sveti ter sindikalnimi organizacijami vse premalo potrebe po izobraževanju svojega članstva, kar je popolnoma zgrešeno. Dolenjska industrija je še mlada. Razvijati se je začela šele po vojni in to s precejšnjim tempom. Da bi se moglo naglo razvijati se industriji zagotoviti dovolj delovne sile, jo je bilo treba iskati na vasi. To pa pomeni, da je treba pravi delovni sili pomagati z vsemi razpoložljivimi sredstvi, da bi se usposobila in obvladala vsaj glavne temelje delavskega samoupravljanja.

Naloga Politične šole pri CK ZKS, je, da seznanj slušatelje z osnovnimi pojmi politične, ekonomske in znanstvenega socializma. Obveznega študija dnevno je 7 ur: od 8. — 12. in od 15. — 18. ure, razen sobot popoldan in ob nedeljah. Poleg obveznega študija so še dodatna predavanja, na primer iz likovne umetnosti, glasbe, književnosti, in svetovne politične situacije itd. Metoda dela in učenja je tako organizirana, da je na primer predavanje od 8. — 10. ure dopoldan, od 10 do 12 ter 15 — 18 ure pa je individualni študij po kroških, kjer se tema ponovno predela. Če je tema težja, se individualni študij nadaljuje

Poslej samo 2 razreda

Kot pri nas, so tudi v drugih evropskih državah s 3. junijem uvedli samo dva razreda na vlakih. V večini držav, ki so sedaj uvedle samo dva razreda, da so napravili tako kot pri nas, da so spremenili številke na vagonih.

še naslednji dan, da se slušatelji lahko temeljito pripravijo na predkonferenco dopoldan in konferenco popoldan, kjer se ocenjuje znanje posameznika. Predavanja so kljub temu, da predmeti niso ravno lahki, tako priredjena, da je vsebina razumljiva tudi slušateljem z nižjo šolsko izobrazbo. Seveda pa se je treba v študij poglobiti, kajti snov, tako iz politične ekonomije kakor iz znanstvenega socializma, je precej obširna, čas trajanja šole, to je ne polnih pet mesecev, pa je z ozirom na to kratek.

Za učenje je v šoli na razpolago primerna literatura. V šoli vladata red in disciplina. Šola ima lasten internat, v prvem nadstropju so spalnice, v pritličju pa so sobe za individualni študij in predavalnica. Znanje, pridobljeno v šoli, je veliko in koristi neposredno samim slušateljem, posredno pa tudi tovarišem iz gospodarske organizacije, ki ali ustanove, iz katere izhajajo obiskovalci šole.

Na koncu poudarjam, da bodo morala podjetja z upravnimi odbori, delavskim svetom in sindikatom skupaj polagati v bodoče več pozornosti za strokovno in politično vzgojo svojega članstva, če hočejo, da se bo zakon o delavskem samoupravljanju pravilno in hkrati izpolnil.

Vinko Smrekar
slušatelj Politične šole
pri CK ZKS

80-LETNICA novomeških gasilcev

Samo še dober mesec nas loči od slovesne proslave 80-letnice prostovoljnega gasilskega društva v Novem mestu. Vsekakor je to lep in pomemben jubilej, ki ne sme neopažen mimo nas Dolenjske, zlasti pa ne Novome. Z njim se bomo častno oddolžili spominu požrtvovalnih gasilcev in dali priznanje za njihovo prizadevano delo in skrb, s katero so bedeli nad varnostjo mesta, gasili požare tako v mestu kot v njegovi bližini in daljnji okolici, vedno pripravljeni in dali priznanje za Na pomoč! Kaj in koliko vsega so rešili v teh osmih desetletjih, bi ne zajela niti statistika.

Gasilske razmere v Novem mestu tudi pred 80 leti niso bile mnogo boljše kot v starih časih. Meščani so kaj malo skrbeli za gasilsko službo, ki je takrat v našem današnjem pomenu sploh ni bilo. Nastavljeno so bili nočni čuvaji, da pazijo s seboj kje pokazal ogenj. Izključevali so ure, da so jih meščani slišali, in se preptičali, da čuvaji res bedijo nad njihovo varnostjo in premoženjem. Seveda so bili ti nočni čuvaji hudo nezanesljivi znanilci požarnih nesreč, ozlogodila njih preprečevalci. Za gasilske reče, ki so jih od časa do časa izdajale tedanje oblasti, zlasti še po velikem požaru v Hamburgu leta 1842, ki je dal pobudo za ustanovitev cele vrste gasilnih društev v Evropi in tudi v naših krajih, se komodni Novomeščani niso prav nič zanimali. Skrbeli niso niti za najnujnejše orodje ali gasilske priprave. Vse to jim je morala oblast vsiliti s tem, da so jim predpisovali visoke kazni za neupoštevanje predpisov in da so na njih račun nabavljali primitivno gasilsko orodje, kasneje celo brigadno. Nočni čuvaji in sv. Florjan, sta bila po njihovem mnenju najboljša zaščitnika proti ognju. Zato so raje sezidali na čast sv. Florjana kapelo, namesto da bi za ta denar kupili potrebno gasilsko orodje.

V takem vzdušju je meščane našlo leto 1876, ko je bilo tu ustanovljeno prostovoljno gasilno društvo, ki se je krepko spoprijelo s tedanjimi nepravilnimi razmerami glede gasilstva, pa tudi z miselnostjo meščanov. Društvo je imelo kmalu po osvojitvi zelo hude težave v političnem in narodnostnem oziru. Vodstvo novega društva je kmalu prešlo v roke naprednih slovenskih mož, ki so se neustrašeno postavili v bran mračno zakoreninjenemu nemškemu mestu, ki je hotelo imeti tudi tu prvo besedo. To je izzvalo med novomeškimi nemškimi krogi tako veliko ogorčenje, da so drug za drugim odpovedali družtu svojo podporo, kar je bil zelo težak udarec za mlado, vsega potrebno društvo. To da narodniški v gasilstvu se za to niso zmenili. In prav to jim je pomagalo preko težav. Ko so nemškutarji uvideli, da so se zaleteli in dosegli prav nasprotno, kar so hoteli, so popustili.

Val političnih strasti in trenj pa pozneje tudi temu društvu ni prizanašal. Zalostno, toda re-

snitno je, da se je zaneslo strankarstvo celo v gasilsko organizacijo. Tudi gasilce so vprezale v svoj voz vsakovrstne vladajoče politične klike, kar je netilo med člani, ki jih je človekoljubnost privela v društvo iz vseh možgih strank in političnih mišljenj, dostikrat ostre in pogubne prepire. Take razmere se tudi po prvi svetovni vojni niso izboljšale, še poslabšale.

Sele narodnoosvobodilna vojska je otreznila tudi Novomeščane; prišli so za orožje in se postavili v bran ne samo okupatorju, marveč celotnemu narodnemu uničevanju. Strašno sijo zadnje vojne je temeljito prečistilo tudi gasilske vrste, osvoboditev pa jih je združila v resnično družino in močno četo.

Ko smo pred tako važno obletnico, nikakor ne moremo mimo dela teh tihih in skromnih ljudi, ki ga opravljajo nesebično in brezplačno, z vso požrtvovalnostjo in dostikrat v nevarnosti za lastno življenje. Naj jim bo za njihovo težko delo nagrada naša zahvala!

Zlaganje zemljišč v LR Srbiji

V sekretariatu za zakonodajo izvršnega sveta LR Srbije pripravljajo osnutek zakona o komasaciji (zlaganju) zemljišč. Zanimivo je, da kmetje v posameznih predelih sami zahtevajo zlaganje zemljišč, ne glede na to, da ni zakonitih predpisov za urejevanje te zadeve s pravne strani. V večini vasi so na zborih volivcev izjavili, da se v naprej odrejajo vsakršnim pritiskom zaradi zložitve zemljišč. Zdrobljene in razkosane parcele so velika ovira za smotrno obdelavo zemlje, kar spoznavajo vedno bolj tudi srbski kmetje. V nekaterih predelih republike so izvedli zložitve zemljišč že pred vojno, vendar dela ponekod niso končali. Zakon o komasaciji zemljišč so že lani sprejeli tudi v LR Hrvatski.

Če zapoje 1300 mladih grl...

Lepše pionirski novomeškega okraja ne bi mogli počastiti nobenega dne drugega maršala Tita in dneva pomladi, kot so ga z množičnim nastopom pionirskih pevskih zborov na I. okrajnem festivalu v Novem mestu 27. maja. Ta je sledil običnim pionirskim festivalom v okraju, na katerih je nastopalo 31 zborov. Od teh je bilo 21 zborov določenih za nastop na okrajnem festivalu.

To je bila močena prireditev, manifestacija mladostnega razpoloženja in prelepe slovenske pesmi, ki je vrela iz grl več kot 1.300 mladih pevcev in perk. Izredno lepo vreme in dobra organizacija nastopa sta pripomogla, da je bila prireditev res pravi praznik pomladi, mladosti in petja.

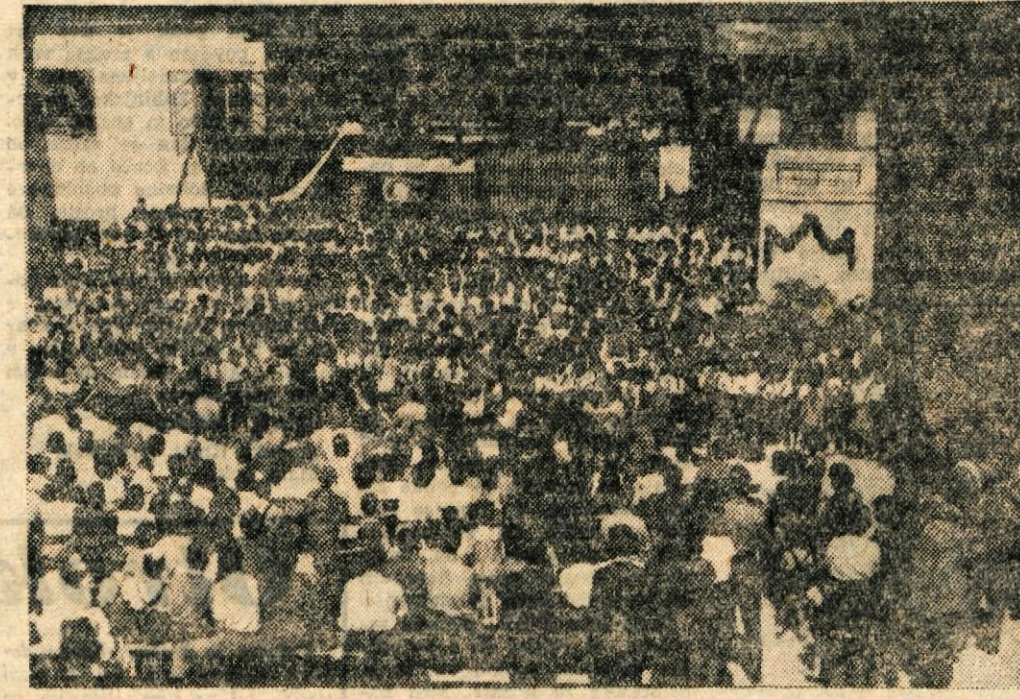
Na festivalu so nastopili pionirski pevski zbori: Dolenjske Toplice, Varta vas, Mirna peč, Dol. Nemška, Mirna, Stopenje, Kostanjevica, Sentjerne, Šmihel pri Novem mestu, gimnazija Novo mesto, cibicani Vrta Novo mesto, Črnomelj-casnovna šola, Črnomelj-gimnazija, Vinica (pevski in tamburaški zbor), Metlika, Srajčarica, Škocejan, Semič, Orehovica, Sentrupert in Dvor.

Nepozaben je bil skupni nastop vseh zborov. Ob spremljavi orkestra PD Dušan Jerb iz Novega mesta in pod vodstvom pevevodje Ernesta Jazbeca so združeni pevski zbori zapeli 4

pesmi. V imenu okrajnega sveta Svobode in prosvetnih društev je pozdravil festival načelnik Tabinštva za prosveto in kulturo Slavko Kastelic, v imenu okrajnega odbora Društva prijateljev mladine pa prosvetni inšpektor Ivan Grašič. Za vso skrb, ki jo ljudska oblast in organizacije posvečajo mlademu vodu, se je prisrčno zahvalil v imenu vseh pionirjev di-

jak prvega razreda novomeške gimnazije Franc Kuslič. Skupnemu nastopu so sledili nastopi posameznih zborov, vsak se je potrudil, da je zapel kar najlepše, vsak pa je bil tudi deležen toplega priznanja poslušalcev, ki so napolnili dvorane vrmske šole, kjer je bila prireditve. Menimo, da je potrebno po-eg priznanja nastopajočim, ki se pokazali, da množič-

no goje slovensko narodno in borbene pesem, dati priznanje tudi pevovodjem vseh zborov, ki so v učenje prav gotovo vložili mnogo truda. Skratka, prireditve je bila močena, dobro pripravljena in izvedena ter res množična. To je priznal med drugim tudi znani organizator mladinskih pevskih zborov Avgust Suligoj, ki je prisostvoval prireditvi.

RAZPIS

Uprava PAPIRNIC VEVČE Vevče, p. Ljubljana-Polje bo v šolskem letu 1956-57 vpisala v I. letnik Industrijske papirniške šole v Vevčah večje število gojencev.

- Pogoji za vpis so naslednji:
1. Starost ne manj kot 14 let in ne več kot 18 let.
2. Duševno in telesno zdrave.
3. Veselje do papirniške stroke.
4. Uspešno dovršeni 4 razredi gimnazije ali osemletke; v izjemnih primerih 3 razredi gimnazije z obveznostjo povprečje se sprejemnemu izpitu v septembru 1956.

Solanje traja tri leta. Šola ima lasten internat, kjer so učenci v popolni oskrbi. Razmerje med podjetjem in starši odn. varuhi gojencev se uredi pisмено s pogodbo. Prošnjam za vpis, naslovnjen na upravo Papirnice Vevče, je treba priložiti: rojstni list, zdravniško potrdilo, zadnje šolsko spričevalo. Za natančnejše informacije se obračajte na upravo podjetja.

Pred praznikom brigad VDV

Proslave bodo 30. junija in 1. julija v Dolenjskih Toplicah in Mirni

Zadnjega junija in 1. julija letos bo v novomeškem okraju proslava ustanovitve I. slovenske brigade Vojske državne varnosti (VDV). Prvi dan bo v Dolenjskih Toplicah, kjer je bila brigada ustanovljena, odkrije spomenika in zbor parituj VDV. 1. julija pa bo v Rolah pri Mirni glavna proslava. Posamezni bataljoni prve brigade se bodo zbrali še pred glavno proslavo. Peti bataljion VDV, ki je deloval na Primorskem, bo imel proslavo 3. junija na Ostrožnem brdu pri Ilirski Bistrici. Razen tega se tudi ostali bataljoni in brigade pripravljajo na slovesnost v Dolenjskih Toplicah in v Rolah. Tako bo proslava ustanovitve I. brigade praznik vseh enot in borcev VDV.

Brigade VDV so bile ustanovljene marca 1944, njihovi zametki pa segajo v avgust 1941, ko je nastala na pobudo Komunistične partije Varnostna obveščevalna služba (VOS). Njene naloge so bile: odkrivati namere okupatorjevih vojaških, policijskih in policijskih sil, preprečevati selitve, aretacije, mučenja in deportiranja, uničevati okupatorjeve krovnike, razkrin-

stva slovenskih narodnoosvobodilnih partizanskih čet ustanovljena se Narodna zaščita, ki je kot sestavni del slovenskih oboježenih sil preprečevala nastilja proti slovenskemu ljudstvu na osvobojenih ozemljih, pa tudi varovala red in mir ter se borbila proti kriminalnim pojavom. Varnostna obveščevalna služba, ki jo je spetkeča vodil kolegij, nato pa Centralna komisija VOS, je najprej delovala v Ljubljani, v začetku 1942. leta pa že tudi na Dolenjskem. Decembra 1942 je izdal vrhovni komandant NOV in POJ tov. Tito Ukaz o ustanovitvi enotne Jugoslovanske obveščevalne službe pri Vrhovnem štabu, pri glavnih štabih in enotah NOV, februarja 1943 pa CK KP Slovenije Navodilo za izgraditve Varnostne obveščevalne službe na terenu in v vojski.

Po izidu teh navodil je morala začeti VOS razvijati svojo dejavnost tako, da je ustrezala amejalocemu se karakterju osvobodilne borbe, manjjačim se odnosom sil, menjačim se bazam glavnega sovražnika slovenskih demokratičnih ljudskih množic, kakor je rečeno v navodilih. Zato je tudi Centralna komisija VOS odšla maja 1943 iz Ljubljane na osvobojeno ozemlje. Hkrati je VOS razši-

nila svojo dejavnost po vsem slovenskem ozemlju in se reorganizirala. Poleg posebnega vojaškega obveščevalnega sektorja, ki je v glavnem deloval pri štabih vojaških enot in bil povezan v Glavni obveščevalni center, je delovala tudi VOS na terenu, ki jo je vodila Centralna komisija VOS. Postavljene so bile tudi Pokrajinske komisije VOS za Dolenjsko, Notranjsko, Gorenjsko, Stajersko, Primorsko in posebna za Ljubljano. V sestavu teh so bili okrožni in rajonski centri ter grupe VOS.

Drugo zasedanje Slovenskega narodno osvobodilnega sveta februarja 1944 v Črnomlju je med drugim sprejelo Odlok o ukinitvi Varnostne obveščevalne službe, Odlok o dodelitvi oboježene sile Odseku za notranje zadeve pri Predsedstvu SNOS, ki je bil z ostalimi odseki postavljen na tem zasedanju. Odlok o uvedbi in organizaciji Narodne zaščite in Odlok o ustanovitvi okrožnih izpostav. Odseka za notranje zadeve pri Predsedstvu SNOS. Novo formirani odsek za notranje zadeve, ki je bil odgovoren Slovenskemu narodnemu osvobodilnemu svetu kot demokratično izbranimu parlamentu, je bil razdeljen v glavnem na dva sektorja: sektor za borbo proti petokolo-

naštvu in na Narodno zaščito, ki je bila na razpolago krajevnim, okrajnim in okrožnim narodnoosvobodilnim odborom za varnost prebivalstva in njegove imovine.

Za boj proti peti koloni je dobil Odsek za notranje zadeve pri Predsedstvu SNOS na razpolago oboježeno silo — Vojsko državne varnosti. Njeni kadri so se spetkeča rekrutirali iz grup in enot VOS, pozneje pa tudi iz rednih enot NOV. Določeno je bilo, da ne bo razdeljena po posameznih postojankah, marveč koncentrirana v nekaj večjih enot. V primeru potrebe bo Vojska državne varnosti uporabljena za boj proti petokolonam in domačim izdajalskim ostankom, sicer se pa kot sestavni del NOV Slovenije udeležuje bojev proti okupatorju.

Odlok o dodelitvi oboježene sile Odseku za notranje zadeve je izdal Predsedstvo SNOS 1. marca 1944, 15. marca pa je bila v Dolenjskih Toplicah že ustanovljena I. brigada VDV iz dotrajanih grup in bataljionov VOS. Za komandanta brigade je bil imenovan Jože Mirtič-Zidar, za komisarja pa Tone Kranje-Mirko. I. brigadi VDV je bilo določeno, naj operira na območju od Trsta ob železnici

do Rakeka, dalje po stari jugoslovanski meji in nato po meji do Ljubljane in dalje do slovensko-hrvaške meje na Gorjancih in ob Kolpi ter Cabranki do Jadranskega morja. Brigada je imela pet bataljionov, ki so tudi imeli vsak določeno operacijsko področje.

Kmalu po ustanovitvi I. brigade je bila formirana II. brigada VDV, ki je delovala na preostalem področju Primorske, v Dolomiti in na Gorenjskem. Na Stajerskem in Koroskem je bil formiran najprej bataljion VDV, avgusta 1944 pa III. brigada VDV. Vse tri enote so bile povezane najprej v poveljstvo Vojske državne varnosti in nato v divizijo VDV.

Enote Vojske državne varnosti so se razen v borbah proti najrazličnejšim petokolonamkolonam tolpam proslavile v mnogih skupnih bojih z enotami NOV. Iz njih so prišli mnogi poznejši kadri Odseka za zaščito naroda, ki je bil po ukazu vrhovnega komandanta maršala Tita formiran 13. maja 1944 in je prevzel v Sloveniji tudi naloge sektorja za borbo proti petokolonam v odseku za notranje zadeve. Enote Vojske državne varnosti pa so bile po ukazu vrhovnega komandanta o formiranju Korpusa narodne obrambe

Jugoslavije jeseni 1944 reorganizirane v II. divizijo KNOJ. V tem sestavu so nato skupno z organi Odseka za zaščito naroda in Narodno zaščito nadaljevale boj proti oboježenim ostankom belogardističnih, četniških, ustaških, okupatorjevih in drugih kriminalnih tolp tudi po končani vojni vse do njihove uničenja, hkrati pa jim je bilo poverjeno varovanje meja naše socialistične domovine.

Enote Vojske državne varnosti niso obstajale daljši čas. Nastale so kot izraz določene razvoja in potreb narodnoosvobodilnega boja slovenskega naroda in se prilagodile novim uspehom in zmagam naše oboježene revolucije in skladno s tem novim nalagam varnostne službe. Toljko daljša pa je zgodovina njihovega nastanka in nadaljnje razvoja. Borci VDV in z njimi vsi slovenski partizani se bodo zato prihodnje tedne, ko se bodo pripravljali na proslavo ustanovitve I. brigade VDV, spominjali tudi vse slavne ter z zmagami in hrvalni posute pod nastajanja Vojske državne varnosti od prvih skupituj VOS in NZ do Odseka za zaščito naroda, KNOJ in Narodne zaščite.

(Po »Ljudski pravici«)

Za dom, družino in gospodinjstvo

Razveseljive novosti na razstavi otroških oblačil

Kadar smo hoteli otroku kupiti gotovo oblačilo — konfekcije, smo bili skoraj vedno nezadovoljni, da v trgovinah niso imeli tega, kar bi mu radi obliki. Pri nekem oblačilu nam ni ugalj krolej, pri drugem barva, najčeseje pa velikost. V večjem kraju smo obišli več trgovin, včasih prav tako brez uspeha kot v manjših, kjer ena ali dve trgovini nista imeli sploh nobene izbire.

Tu in tam so članki opozarjali proizvajalce, kaj si kupci želimo, a odziva pogosto ni bilo. Zeleni smo, da bi naša tekstilna in oblačilna industrija več in ceneje proizvajala za najmlajše, a prav tako najzahtevnejše potrošnike, t. j. dojenčke, predšolske in šolske otroke.

Zdaj nam je vsaj obljubljen, da bo počasi tudi tu zavel nov veter, ki bo razgalil naše proizvajalce. Razstava otroških oblačil, ki je bila pod geslom »Za mladi rode« v začetku maja odprta v Ljubljani, je razveselila mnoge obiskovalce.

To, da sta razstavo pripravila Zveza prijateljev mladine in Centralni zavod za napredek gospodinjstva, sodobno pa je tudi strokovna komisija zastopnikov CZH, oddelek za šolsko higieno in zastopniki šolske poliklinike, govori dovolj zgovorno, da so razstavili taka otroška oblačila, ki so najbolj praktična, higienska in otrokovi starosti prilagojena.

Razstavljena oblačila so izdelali po načelu, da je otrok lahko praktično, lepo in ceneje obločen, če imamo primerne ali blago primernih vzorcev, primerne kroje in prave mere.

Oddelek oblačil za dojenčke je pokazal nekaj novosti, ki jih bodo veselje vse mamicе in otrok. Lepe volnene garniture (št. 1 in 2) so že doslej bile v prodaji, a njih cena jih mnogim materam napravi nedostopno, čeprav otrok brez njih prvo leto ne more shajati; spalna vrečka je nekakšna udobna srajčka, ki jo ob spodnjem robu zapnemo, da otroka ne zebe, čeprav se razbura; povijalne hlače (št. 3) bodo nosili otročki zlasti poleti, pleteno volneno ogrinjalo (št. 4) pa jih bo grelo v vetru; praktični slinčki z žepkom bodo obranili dojenčkove srajčke in jopice čiste. Tu vzbujajo pozornost posteljsca s prestavljenim dnom. Enostavni posteljski z ograjo dvojnega ali znižano, zaradi česar je sklanjanje nad otroka pri povijanju in hranjenju manj utrudljivo.

Drug oddelek na razstavi je pokazal oblačila za otroke, ki so zlezli iz prvih hlač in pletenik v ljubke igralne hlačke, oblečke, predpasnike. Kombinacija hlač in predpasnika je primerna tako za sinka kot hčerko. Hlačke, ki se nogam tesno prilagajajo, so pripravljive za igranje v pesku. Fantki v tej dobi nosijo ljubke hlačke z bluzicami, deklice pa

oblečke, preko katerih jim oblečemo oblačila, ki so hkrati oblečke in plaščki. Ker so v barvah, ki se lepo umajajo, in prikupnih krojev, si jih je prav gotovo zaželela mnoga mati za svojo hčerko.

Večji otroci bodo seveda še (tudi s toplimi podlogami), za igro pa prevladujejo »kavbojke« z živobarvnimi zavijki ali tričetrinske in dolge hlače iz močnega, a lepe hlačevine.

Razstavo so ponazarjale slike in grafikon, izmed katerih je bil najbolj nazoren tisti, ki je pokazal, kakšen pritiskave je proizvodnja otroških konfekcije v primeri z velikanim, ki prikazuje potrošnika — ves naš naraščaj, ki bi ga radi lepo, praktično in ceneno, a zlasti trpežno in higiensko oblačili. Če bo »prilike« dovoljeval velikanu, je dosegla svoj namen.

bo oblačenje otrok postalo manjša preglavica. Poglejmo na kratko, kako je danes pogosto v trgovinah: — Imate otroške žabe v svetlomodri, rožnati, sivi barvi, ali takšne za zapanjanje na bluzico? — Ne, jih ne izdelujejo. — Imate barvaste otroške nogavice, močne, številka 7 ali 8? — Ne, smo jih prejeli le majhno količino. — Imate otroške trenirke, toplo perilo za bolnika, potovanja, taborjenje? — Ne, zdaj ni sezona zanj. — Imate kaj več izbire nizkih čevljev št. 32, 33, močne deške čevlje št. 35, 36? — Ne, so pošli...

Nealastičnost trgovine, nepoznavanje zlasti nevsakdanjih potreb potrošnikov, pomankljive zaloge, pogosto vse premajhna izbira, zlasti pa premalo trpežni izdelki so krivi, da naše otroke sorazmerno z našimi možnostmi še vedno preslabo oblačimo.

Če je razstava napotila vsaj nekaj tistih, ki se s tem ukvarjajo, da odpravijo te in takšne slabosti, če bo skoraj dosegli kaj novega, lepega in praktičnega za otroke, je dosegla svoj namen.

Nad dvesto staršev na roditeljskem sestanku

V nedeljo 3. junija je bilo na zaključnem roditeljskem sestanku v šolskem letu 1955-56 okoli dvesto staršev. Vsa šolska mladina je bila medtem sistematično pregledana v splošni in zobni ambulanti. Solarji imajo zobje zdravstvene kartone, iz katerih je razvidno, kakšno je zdravstveno stanje posameznika. Na roditeljskem sestanku je govoril najprej zobni zdravnik dr. NIKO SEVER, ki je razložil s staršem pomen zdravih zob.

Za njim je govoril splošni zdravnik dr. JOZE KRIZNIC. Poročal je staršem, da je tudi našel primere rahličnih obolenj, dalje, da je mladina iz hribovskih predelov podhranjena, pri nekaterih je ugotovil, da so se prezgodaj srečali s tobakom, opozoril je na slabo držo otrok itd. Nadrobneje je poročal o tistih primerih, ki so potrebni operacije in rentgenskih pregledov. Šolska poliklinika bi bila v občini potrebna.

Po obeh načelnih predavanjih zdravnikov je sledila razprava o splošnih problemih. Šolsko vodstvo je poročalo staršem o delu, opravljenem v času od zadnjega sestanka. Poročal je, da se je udeležilo okrajnega pionirskega pevskega festivala v Novem mestu sio pevcev, zleta Partizana v Cromlju s 6 telovadcev, ki so člani novoustanovljenega TVD Partizana v Kostanjevici, da so bili vsi razredi na ekskurzijah: nekateri v Zagrebu, drugi v Brezici, tretji v muzeju in pri JLA, kjer so jih vojski še prav posebno priščno sprejeli, velik del pa v Novem mestu, kjer so si ogledali Dolenski muzej in Studijsko knjižnico. Nekateri pionirji so ob tej priložnosti obiskali tudi predsednika OLO tov. PIKOVICA, ki jih je zelo ljubiznilo sprejel in se dal časa razgovarjati z njimi.

Prav tako so bili deležni ljubiznila, sprejema na uredništvu Dolenskega lista, kjer so jim tovariši pokazali, kako pripravljajo Dolenski list za tisk, kakšni so ključni tidi. Iz Novega mesta se je ekskurzija nadaljevala na Bazo 20. Vtisi, ki smo jih dobili, so nepozabni. Pionirji so s velikim zanimanjem ogledali hlačke, v katerih so delali in živeli naši vodilni ljudje v času naštrse preizkušnje.

S starši smo se pogovorili tudi o otroškem vrtcu, ki je bil ustanovljen na Dan pomladi. V njem je zdaj 33 otrok, ki redno obiskujejo svoj novi domek.

Posebno poglavje zasluži zahteva po glasbenem izobraževanju naše mladine. V tej zvezi se je skristaliziral naslednji predlog: Dvakrat tedensko naj bi hodili na šolo glasbeni pedagog iz novomeške ali pa brežiške glasbene šole, ki bi učil klavir in harmoniko. Prijavitelci je toliko, da bo četrtina zastopovala, če se bo pri treh četrtinah navdušenje podelilo. Z novim šolskim letom moramo začeti.

Pogovarjali smo se še o maršičem in slednjim zaključili sestanke z besedami: Vse najboljšo in najlepše za našega otroka! — Če bodo starši še naprej tako čvrsto sodelovali s šolo, bomo to prav zanesljivo dosegli.

Češnje so sad, ki nam v zgodnjem pomladi prinese prijetno spremembo v vsakdanjo prehrano. Bogate so z vitamini, vsebujejo obilo kalcija, železa pa tudi drugih rudniških snovi. Prijetni okus jim dajejo razne sadne kisline in aromatične snovi. Češnje pa nas vabijo tudi s svojo lepo barvo in obliki plodov.

Po računih strokovnjakov za prehrano zadostuje pol kg češnje na dan, da pokrijemo z njimi dnevno potrebo po vitaminih. Za tvorbo krvi pa je važno železo, ki ga češnje vsebujejo.

Pogosto pa prevladuje mnenje, da so težko prebavljive. To drži le, če jih prehladimo, jemo, tako, da požiramo skoraj cele in v velikih količinah. Tedaj nam zares obteže v želodcu kot kamen, posebno pa, če je vmes še nekaj koščic. Češnje tudi bolje izkoristimo, če jih dobro zgrizemo, preden jih pogoltnemo.

Češnjevo meso ima poleg tega še to lastnost, da nabrekne; ta

ko, n. pr., na drevesu, če dežuje in če je dežja preveč, plodovi popokajo. Ravno tako se napoji češnjevo meso s tekočino v želodcu in zato prevelike količine napanjajo. Da ne povzročimo napanjanja, ne smemo priči vode ali druge tekočine niti prej, preden jih jemo, niti potem. Pol kilograma češnje ustreza po svoji hranilni vrednosti 14 dkg kruha ali cca pol litra mleka.

Češnje moramo pred uživanjem dobro oprati, prav tako tudi, če jih kuhamo, da odstranimo s njih morebitne ostanke raznih škropliv in nesnago. Peremo jih na cedilu pod tekočo vodo. Cedilo večkrat pretresemo, da se češnje premešajo in operemo po vseh straneh. Uporabljamo popolnoma osušene, posebno še, če delamo iz njih sladice.

Recepti
SKUTNI NARASTEK S ČESNAMI
40 dkg skute, 1 in pol litra mleka, 6 žlice pšeničnega zdroba, 2 žlički pecilnega praška, lupine od

pol limone, tri četrt kilograma razpekanih češenj.

Skuto dobro zmešamo, da naraste, nato ji prilijemo mleko in vse skupaj dobro stepemo z metlico za sneg, dodamo sladkor, rumenjake, limonino lupinico, zdrob, pomešan s pecilnim praškom in nazadnje izmenoma trd sneg iz beljakov in razkoščičene češnje. Vse skupaj denemo v pomlačeno kozico ali manjši pekač in pečemo pri srednji vročini 60 minut. Narastek ponudimo lahko gorak ali pa ga ohladimo in damo mrazu. Okus mu izboljšamo, če mu s češnjami vred pripečemo 5 dkg na debelo zrezanih mandeljev ali orehov.

KRUHOV NARASTEK S ČESNAMI
(za 4-5 oseb)
30 dkg belega kruha, 3 del mleka, 4 jajca, 10 dkg sladkorja, 6 do 8 dkg surovega masla, limonina lupinica, 1 kg razkoščičenih češenj.

Kruh narežemo na tanke rezine in jih polijemo z mlečnim mlekom, nato pa razmešamo z metlico ter nazadnje dodamo še češnje. Maslo penasto umešamo s sladkorjem in rumenjaki. Temu dodamo sneg in limonino lupinico in vse skupaj narahlo zmešamo med kruh in češnje. Nazadnje zmes denemo na pomlačeno pekač in pečemo 50 minut. Pečak napojimo samo do dveh tretjin, ker lepo naraste.

ČESNJE RIZEV NARASTEK
20 dkg riža, slab liter mleka, malo soli, 1 žlica sladkorja, 1 kg češenj (čehinj), 10 dkg sladkorja; za poliv še dve žlici sladkorja in 1 del smetane.

Riž skuhamo na mleku, ga malo solimo in sladimo. Polovico nekoliko ohlajenega riža denemo na pomlačeno pekač ali v kozico. Na riž zložimo češnje, jih potresemo s sladkorjem, nato sledi druga polovica. Povrh zlijemo s sladkorjem zmešano smetano in pečemo dobre pol ure. Smetano lahko tudi opustimo.

Ta narastek lahko naredimo iz vložjenih češenj, ki pa jih moramo prej dobro ocediti, sok pa ponudimo posebej.

ČESNJE ZA ZIMO
Zelo priporočljiv način shranjevanja češenj je vroče polnjenje. Čas kuhanja je pri tem načinu kratek, ohranjajo se vitamini in aroma.

Češnje operemo, nato jim potegnemo pecilne in jih denemo v vrelo sladkorno raztopino. Za 1 kg češenj vzamemo 4 del vode in 6-8 žlic sladkorja. Kuhano jih tako dolgo, da se začne hitro tati mehurčki; pokafi ne smejo. Nato jih poberejo s prekuhanim penoviko in vložimo v pogret kozarec do 1 cm pod robom. Sladkorno raztopino še enkrat prevremo in vlijemo vrelo na češnje, tako da sega popolnoma do robu. Kozarec zapremo z gumijastim obročkom, steklenim pokrovčkom in čez to natakamo vzmet.

Če pa imamo navadne kozarce, jih hitro zavezemo z dvojnimi celofanskimi papirjem, ki ga zbrizemo po obeh straneh z alkoholom ali žganjem.

Kozarce ohladimo, šuvamo jih pred prepihom. Patente naslednje dni pregledamo, če so dobro zaprti. Ako pa iz češenj iziščejo koščice, jih lahko konserviramo tudi v navadnih steklenicah s širokim vratom. Postopek je isti. Zamašimo jih s prekuhanimi zamaški, mriže zalijemo ob vratu s parafinom.

Kozarce ohladimo, šuvamo jih pred prepihom. Patente naslednje dni pregledamo, če so dobro zaprti. Ako pa iz češenj iziščejo koščice, jih lahko konserviramo tudi v navadnih steklenicah s širokim vratom. Postopek je isti. Zamašimo jih s prekuhanimi zamaški, mriže zalijemo ob vratu s parafinom.

(iz »Naše žene«)

Pomen zelenjave v prehrani

Med poglavitne napake v prehrani spada pomanjkanje zelenjave. Prehrana manjka prebivalstva izkazuje namreč pomanjkanje skoraj vseh takozvanih zaščitnih snovi. To so rudniške snovi in vitamini. Najvažnejša naloga teh snovi je, da ščitijo telo pred različnimi boleznimi, odtod tudi njihovo ime.

Rudniške snovi so potrebne za izgradnjo kosti in zobovja, vitamini pa so snovi, ki so nujno potrebne za naše zdravje in rast in bi človek brez njih obolel ali celo umrl. Zato je potrebno uživati hrano, ki je sestavljena tako, da jih vsebuje v zadostni meri. Uživajmo čim več sadja in zelenjave, s tem bomo dobili dovolj vitaminov in rudniški Zelenjava vsebuje vitamine A, B, C, od rudnin pa predvsem železo, kalcij, fosfor.

Ce hočemo, da do dobila družina dovolj vitaminov in rudniških snovi, moramo postaviti na mizo vsak dan presno in kuhano zelenjavo. Pri tem moramo pripomniti, da se v surovi hrani ohranjajo vitamini in rudniške soli v mnogo večji meri. Nekateri vitamini so namreč zelo občutljivi in jih delno uniči že pranje živila v vodi, kuhanje pa popolnoma. Zato si zapomnimo: kar je užitek, ponudimo kar presno.

Pozimi, ko je za zelenjavo najtežje, si pomagamo s presnimi solatami: kisló zelje, kisló repa, korenček, surova rdeča pesa, koleraba, hren, por. Taka uzimljena zelenjava je izgubila že precej vitaminov, vendar je ni zametovati; pripravljamo jo naribano ali tanko zrezano. Zgodaj spomladi, ko zelenjave še tudi primanjkuje, moramo posebno skrbno ravnati z malimi količinami vitaminskih izdelkov. Pomagamo si s cenejnimi nevrtnimi solatami: z regratom, motovilcem, koprivami, kislicjo.

Ko smo zelenjavo oprali, je ne smemo namakati v vodi, pri tem se raztopijo in izgubijo nekateri vitamini in rudniške snovi. Če imamo na vrhu špinat, ga ponudimo v solati. Rman, kislicjo in koprive pa lahko uporabimo za pripravo špinacne omake. Kadar zelenjavo kuhamo, upoštevajmo tale pravila:

Letošnja zima je prihod pomlad močno zadržala. Kakor je bil januar znosjen, je februar pošteno pokazal zobe. Imeli smo dovolj snega, burje in mraza, ponekod do -26°. Tudi dež in poledica sta napravila precej škode.

V aprilu, ko bi moralo že vse brsteti in zeleneti, se je poznalo da je sadno drevje, trta, okrasno drevje in grmičevje močno pozbeležo.

Letos je ves razvoj za najmanj 3-4 tedne zakasnjen. Včasih smo konec aprila že imeli na vrhu prve češnje, letos pa so okoli 12.-15. maja vse zgodnje in pozne češnje nenakrat odcvetele. Vreme je bilo med cvetenjem za vse sadno drevje ugodno, sončno in brez vetra.

Nastavek hrusk, češenj in jabolk je zelo dober. Pokazalo pa se je, da so vse vrtnice, brstje raznih dreves in mlade veje pozbeležo. Vsak dober gospodar je dal sadno drevje pravočasno poskropiti in je prej ali kasneje, kar je bilo suhega, obrezal in očistil.

Cebulnice in kar je bilo pod snegom, je zimo lepo preslalo in vzcvetelo. V Bell krajini so od 20. do 25. aprila krasnimi cvetle breskve in marelice. Tudi zgodnje sejane ozimne žitarice lepo kažejo.

Vsi zavedni sadjarji so se pravočasno pripravili za napravo novih sadnih nasadov, ki se v vedno večji meri obnavljajo. V tem oziru prednjačita državni in zadrudni sektor.

Tudi škoda po zajeh ni bila tako velika, ker je bilo mlado sadno drevje namazano ali pa ovito. Upajmo, da nam toča ne bo unicvala pridelkov. Kakor kaže, bomo le veseli dobrih pridelkov na polju in vrtovih, v vinogradih in sadovnjakih. Vsi škropljeni sadovnjaki so polni temnozelenega listja — torej zdravi, kar se posebno odraža v mladih nasadih in novomeški Koloniji in njeni okolici. Slišimo pa mnogo pritožb o slabi kaljivosti semen, čeprav so se znatno podražila.

Vsi pridelovalci, vrtničkarji, kakor vsi ostali, pričakujemo dobre letine. F.M.

Kako kaže letina

Letošnja zima je prihod pomlad močno zadržala. Kakor je bil januar znosjen, je februar pošteno pokazal zobe. Imeli smo dovolj snega, burje in mraza, ponekod do -26°. Tudi dež in poledica sta napravila precej škode.

V aprilu, ko bi moralo že vse brsteti in zeleneti, se je poznalo da je sadno drevje, trta, okrasno drevje in grmičevje močno pozbeležo.

Letos je ves razvoj za najmanj 3-4 tedne zakasnjen. Včasih smo konec aprila že imeli na vrhu prve češnje, letos pa so okoli 12.-15. maja vse zgodnje in pozne češnje nenakrat odcvetele. Vreme je bilo med cvetenjem za vse sadno drevje ugodno, sončno in brez vetra.

Nastavek hrusk, češenj in jabolk je zelo dober. Pokazalo pa se je, da so vse vrtnice, brstje raznih dreves in mlade veje pozbeležo. Vsak dober gospodar je dal sadno drevje pravočasno poskropiti in je prej ali kasneje, kar je bilo suhega, obrezal in očistil.

Cebulnice in kar je bilo pod snegom, je zimo lepo preslalo in vzcvetelo. V Bell krajini so od 20. do 25. aprila krasnimi cvetle breskve in marelice. Tudi zgodnje sejane ozimne žitarice lepo kažejo.

Vsi zavedni sadjarji so se pravočasno pripravili za napravo novih sadnih nasadov, ki se v vedno večji meri obnavljajo. V tem oziru prednjačita državni in zadrudni sektor.

Tudi škoda po zajeh ni bila tako velika, ker je bilo mlado sadno drevje namazano ali pa ovito. Upajmo, da nam toča ne bo unicvala pridelkov. Kakor kaže, bomo le veseli dobrih pridelkov na polju in vrtovih, v vinogradih in sadovnjakih. Vsi škropljeni sadovnjaki so polni temnozelenega listja — torej zdravi, kar se posebno odraža v mladih nasadih in novomeški Koloniji in njeni okolici. Slišimo pa mnogo pritožb o slabi kaljivosti semen, čeprav so se znatno podražila.

Vsi pridelovalci, vrtničkarji, kakor vsi ostali, pričakujemo dobre letine. F.M.

Čas češenj je tu

Češnje so sad, ki nam v zgodnjem pomladi prinese prijetno spremembo v vsakdanjo prehrano. Bogate so z vitamini, vsebujejo obilo kalcija, železa pa tudi drugih rudniških snovi. Prijetni okus jim dajejo razne sadne kisline in aromatične snovi. Češnje pa nas vabijo tudi s svojo lepo barvo in obliki plodov.

Po računih strokovnjakov za prehrano zadostuje pol kg češnje na dan, da pokrijemo z njimi dnevno potrebo po vitaminih. Za tvorbo krvi pa je važno železo, ki ga češnje vsebujejo.

Pogosto pa prevladuje mnenje, da so težko prebavljive. To drži le, če jih prehladimo, jemo, tako, da požiramo skoraj cele in v velikih količinah. Tedaj nam zares obteže v želodcu kot kamen, posebno pa, če je vmes še nekaj koščic. Češnje tudi bolje izkoristimo, če jih dobro zgrizemo, preden jih pogoltnemo.

Češnjevo meso ima poleg tega še to lastnost, da nabrekne; ta

ko, n. pr., na drevesu, če dežuje in če je dežja preveč, plodovi popokajo. Ravno tako se napoji češnjevo meso s tekočino v želodcu in zato prevelike količine napanjajo. Da ne povzročimo napanjanja, ne smemo priči vode ali druge tekočine niti prej, preden jih jemo, niti potem. Pol kilograma češnje ustreza po svoji hranilni vrednosti 14 dkg kruha ali cca pol litra mleka.

Češnje moramo pred uživanjem dobro oprati, prav tako tudi, če jih kuhamo, da odstranimo s njih morebitne ostanke raznih škropliv in nesnago. Peremo jih na cedilu pod tekočo vodo. Cedilo večkrat pretresemo, da se češnje premešajo in operemo po vseh straneh. Uporabljamo popolnoma osušene, posebno še, če delamo iz njih sladice.

Recepti
SKUTNI NARASTEK S ČESNAMI
40 dkg skute, 1 in pol litra mleka, 6 žlice pšeničnega zdroba, 2 žlički pecilnega praška, lupine od

Otrok na balkonu

Polonca je drobna, ljubka deklica. Cigara je in kaj so njeni starši, žal ne vem. Poznam pa davec njenega samotnega življenja, ki je tako žalostno, da mi je vedno budo, kadar jo ugledam. Mnogo in preživlja s Polonco v neposredni bližini. Loči naju le ozko, temno dvorišče in dvoje nadstropij. Ne poznavam se in zaradi razdalje med njim in mojim oknom doslej s Polonco nisva spregovorili. A vendar ovek o tej ararobni punčki že mnogo.

Priuč sem jo ugledala lani. Zgoden sneg je naletaval. Dvoje žičnih očk je z rlo skozi šipe v zimski dan, po gibih ust sem sodelala, da svoji lutki govori kaj lepega. Tisti sneg je skopnel, a Polonca nisem na sankalčičih nikoli srečala. Ko je postalo topleje, je prišla na balkon. Sonce je posijalo le v tisti kot, kjer je visel na kavlju nagačen ruševac. Dekličica je bila edina družba nagačen pič, ki so mu kdo ve kdaj uplenili prostost. A če v mirnih, steklenih oči ni bilo obtožbe, je bila nemo obtožba v tistih lepih Polončinih očeh. Z okna zre na prsto dvojni in še bolj pustostavbo njej naproti, kadar je mrazilo in vetrovno, v lapih dneh pa z balkona, kjer se pogovarja z divjim petelinom, svojo lutko, kdajpa gleda tudi z otroci na dvorišču. Za okni nas vidi, sklonjene in zavezovane v naše delo. Gotovo ve, da popoldne ne bo nikogar za temi okni, toda ali ji bo zato bolj samotno? Mogoče ne bo pričakovala, da bi ji kdo pomahal, se ji nasmajal ali zaklical kaj vesellega, kar bi jo udarjovotilo, jo napravilo še bolj ljubko in jo prestavilo v remičen svet.

Ozrlje smo se spet kockajo, ko je Polonca zajokala. Hudo stara babica je na njene kljice prikravala na balkon, deklico sprva obregala, potem pa še celo s palico zamahnila po njej. »Kaj me strašiš, kaj vpijaš!« je karala Polonca in ji jezno iztrgala igračo iz rok.

Zalostna, pred nami vsami osramočena, je jokaje zagrabila preostale igrače in utekla babici z balkona. Ni se ozirala na nas; ve, da bi pri nas zastoj iskala zaščite ali razumevanja. Še glojine smo se sklonile nad naše delo.

Rešetke pusteja balkona so ostale priča malega dogodka. Jutri bo za njimi Polonca spet preživela nekaj ur. Ne bo nam več razkazovala svojih punčk, ne bo nam govorila o svoji sreči ali žalosti, pa čeprav bo večja, kot jo more prenašati; osamjeno otroško srce.

Ko mnogokrat minule dolgo zve na naša okna se delamo, da nas živo, majhno bitje na balkonu soseščine hitro pravi nič ne zanima. A ta in oni se ozre k njej, se za hip zamisli in spet odvrne pogled.

Ko je večeraj sijalo sonce, je bilo še lepše, ko se je Polonca spet pojavila na balkonu; s sabo je prinesla punčko, medvedka in kraljico. Vsa radostna nam je zamahnila: »Glejte, moja punčka ima novo oblečko!« Ozrlje smo se

proti njej, a vsaka izmed nas je menila, da Polonca tega njej ne kljče. Gledele smo njo in njeno obnovljeno punčko, zaradi katere je bila tako vesela. Molčale smo; niti drobnega, spodbudnega nasmeha nismo privoščili samotni, a trenutno tako srečni žviž punčki in punčki iz celodolca. Zarile smo se med naše akte. Mislili pa so nam ubajale k našim otrokom. Kaj neki počnejo prav zadajle doma? Karžejo tudi njim tuji ljudje nezavestno obraze, ki v svoji sebičnosti poznajo in razumevajo le svoje otroke?

Zelo priporočljiv način shranjevanja češenj je vroče polnjenje. Čas kuhanja je pri tem načinu kratek, ohranjajo se vitamini in aroma.

Češnje operemo, nato jim potegnemo pecilne in jih denemo v vrelo sladkorno raztopino. Za 1 kg češenj vzamemo 4 del vode in 6-8 žlic sladkorja. Kuhano jih tako dolgo, da se začne hitro tati mehurčki; pokafi ne smejo. Nato jih poberejo s prekuhanim penoviko in vložimo v pogret kozarec do 1 cm pod robom. Sladkorno raztopino še enkrat prevremo in vlijemo vrelo na češnje, tako da sega popolnoma do robu. Kozarec zapremo z gumijastim obročkom, steklenim pokrovčkom in čez to natakamo vzmet.

Če pa imamo navadne kozarce, jih hitro zavezemo z dvojnimi celofanskimi papirjem, ki ga zbrizemo po obeh straneh z alkoholom ali žganjem.

Kozarce ohladimo, šuvamo jih pred prepihom. Patente naslednje dni pregledamo, če so dobro zaprti. Ako pa iz češenj iziščejo koščice, jih lahko konserviramo tudi v navadnih steklenicah s širokim vratom. Postopek je isti. Zamašimo jih s prekuhanimi zamaški, mriže zalijemo ob vratu s parafinom.

(iz »Naše žene«)

Dolenjk je premalo...

Današnji družbeni razvoj zahteva od gospodinj, da se čim bolj izobraži, saj pravi pregovor, da podpira gospodinja tri vogale hiše.

To bodo naša dekleta lahko dosegla, če se vpisujejo na enoletno gospodinjstvo šolo v Mali Loki na Dolenskem. To je ena najstarejših in najboljših šol v Sloveniji. Šola sprejme vsako leto 48 gojenk, katere se tu nauče ne le pravilnega pripravljanja zdrave in okusne hrane, temveč tudi krojenja, šivanja, ročnih del, pravilne oskrbe živine, svinj in kokoši, vrtnarstva in na splošno vsega, kar mora vedeti dobra gospodinja.

Tu se vsako leto zbirajo napredna, ukaželjna dekleta iz vseh krajev Slovenije. Le nas Dolenjk, ki bi se morale za to šolo najbolj zanimati, je med nami še vedno premalo. Nas imajo za zaostale in neuke žene. Dokažimo, da smo se tudi me prebudile, da se hočemo učiti in prizadevati, da bomo svojim dragim znale napraviti življenje čim bolj udobnejše.

Tudi letos je šola povsem zasedena. 48 deklet se z največjim veseljem pridno uč in se pripravljajo za učenje. Med nami vladata najlepša sloga in prijateljstvo, kakršno je po navadi v eni sami veliki družini. Požrtvovalne in dobre učiteljice nam podajajo učno snov tako lepo in jasno, da jo z lahkoto doumevamo.

Praktični pouk je dve uri dnevno, povezan s prakso vseh predmetov. Razdeljene smo v štiri skupine: kuhinjsko, gospodinjstvo, šivalno in gospodarsko. Naš delovni dan se začne ob petih zjutraj in konča ob devetih zvečer. Sobotne popoldnevne in nedelje imamo proste, da imamo tudi dovolj časa za učenje in razvedrilu.

Se en mesec in zaključile bomo pouk, ki nam bo vsem v življenju veliko koristil. Nikdar mi ne bo žal, da sem prišla v to šolo, ki jo vsem dekletom toplo priporočam.

Marija Gašparac, goslenka Kmet. gosp. šole Malga Luka

Delo DPM v Trebnjem

Odločili smo se bili, da priredimo v aprilu proslavo pomladi za predšolsko in šolsko mladino s čim večjo soudeležbo staršev in prijateljev mladine. Neugodno vreme pa je pomaknilo proslavo na 13. maj. V čas, ko smo proslavljali občinski praznik.

Tega dne je bila mladina že zgodaj v veseljem razpoloženju zbrana pred občinskimi poslopjem. Večina ni vedela za smer pohoda, dokler ni učiteljstvo odredilo zbor, nakar je mladina krenila na pot pod Grmado, v gozd, na znani »Bukovčev štant«.

Se pred tem pa je naš požrtvovalni Jože Zupančič odpeljal na vozi vso kuhinjo, vodo, malinovec in ostalo na določeno mesto. Kaj pa, da so kuhinjo

Parada mladosti in zdravja S Suhorja nam pišejo

Vse bi bilo, ko bi le vreme ne nagajalo! so se v petek in soboto ozirali v težke, nabrekle oblake organizatorji I. okrajnega zletu TVD Partizan v Novem mestu, Črnomlju in v vseh drugih, ki so prijavila za prvi okrajni zlet nad 1000 svojih članov. Navzile hudim ploham in nestalnemu vremenu se udeleženci zletu niso ustajali. Črnomelj in je bila udeležba tudi iz najbolj oddaljenih krajev (Kostanjevci in okolice, Žužemberk, Mokronoga in drugod) prav zadovoljiva. Krasno poletno vreme je v nedeljo dalo zletu še prav posebno obležje in pripomožilo, da je ta po volji največja telesnozgodna prireditve na Dolenjskem zelo dobro uspela.

Uvod v zletne prireditve je bil sobotno slavlje domačega Partizana, ki se je začelo ob 20. uri v navzočnosti kakšnih 600 ljudi na malem stadionu pri dijaškem internatu v Črnomlju. Pod vodstvom okrajnega načelnika TVD Partizana je prikorakala ob zvokih črnomaljske godbe na stadion skupina članov partizanskih društev iz Novoga mesta, Metlike in Črnomlja. Po odigrani himni je zbrane telovadce in predstavnike ljudske oblasti in organizacij pozdravil predsednik domačega društva ing. Branko Petercelj ter dejal, da Partizan na Dolenjskem čedalje bolj narasta. V Črnomlju izročajo ob tej priložnosti mladini nov stadion, ker se vsi zavedamo, da je dober športnik in telovadec najboljši dijak, delavec in nameščenec.

Za njim je pozdravil začetek okrajnega zletu podpredsednik OLO Niko Belopavlič, ki je razvil društveni prapor črnomaljskega Partizana, prvi v okraju. Po krajšem nagovoru ga je izročil praporščaku Ivanu

NAD 2600 LJUDI JE NA NEDELJSKEM OKRAJNEM ZLETU PARTIZANA V ČRNOMLJU NAVDUŠENO POZDRAVLJALO VEČ KAKOR 1000 TELOVADCEV IN ENOTO VOJAKOV JLA ČRNOMALJSKE GARNIZIJE, KI SO S PESTRIM SPOREDOM POKAZALI NAPREDEK TELESNE VZGOJE NA DOLENJSKEM

Zunilcu in mu dejal: »Nosil to zastavo, kakor so jo nosili Skočevci v borbah v svojih četah, bataljonih in brigadah, danes pa v miru nosimo prapore naših društev ponosni, dosledni in borbeni, kot je naša stara navada v Beli krajini! Ob navdušenem ploskanju množice je Ivan Zunil prevzel lepo zastavo s trakom njenega kuma. Sledil je lepo sestavljen nastop pionirjev, pionirk, mladincev in mladink Partizana iz Novoga mesta, Črnomlja in Metlike.

Zleta se je udeležilo 15 društev z več kakor tisoč člani

V nedeljo zjutraj se je po prihodu posebnega vlaka, ki je vozil iz Mokronoga, zvrstila s postaje ob zvokih črnomaljske godbe dolga povorka mladine, ki je prišla na zlet iz vseh dolenjskih krajev. Okrajno mesto je pozdravilo goste z zastavami, zelenjem, transparenti in slikami naših voditeljev v izločkih trgovin. Na novem stadionu so se kmalu nato začele vseh posameznih skupin, ki so zahtevale od vodnikov in družbenih načelnikov v organizaciji zletu vred nemalo truda, saj tako velike prireditve v vseh zadnjih letih še nismo imeli. Okoli polnočja so se vsi udeleženci zletu zbrali v povorki, ki sta jo spremljali metliška in črnomaljska godba od stadiona do dijaškega internata, kjer je bil pozdrav.

dobri uri in pol razvil pred priložno presenečenimi gledalci lepo sestavljen in dobro izveden glavni spored zletu. Brez vsakih zastojev so se vrstile točka za točko in se med sabo prepletale s lahkoletskimi nastopi. Prvi so nastopili mali fizikurniki — moška in ženska deca Črnomlja z ljubko, preprosto vajozo. Njimi so pritekli na stadion pionirji in pokazali vaje z vrvo, nakar so tekmovali dekleta v štafetu teku 4 x 100 m; zmagale so Novomeščanke z rezultatom 1:04 pred domačinkami, ki so potrebovale za progo 1:06,4. Z žigolci so zatem nastopile pionirke, mladinci in mladinke pa s »partizanskimi vsestranskostmi« na gredi, bradljah, blazinah in konju. V teku na 1500 m so člani Partizana Novo mesto zasedli tri prva mesta (Lipar 4:27, Tratar 4:32,7 in Dokl 4:39). Razgibana je bila pionirska štafeta, prav tako pa »prekocka« vaja mladincev in članov. V vmesni švedski štafeti so bili spet prvi Novomeščani z rezultatom 2:23,6 pred člani JLA (2:26,8) in Partizanom iz Črnomlja (2:40,4). Zelo skladna in učinkovita je bila vaja z obručki mladink in članic, kakor zaključni nastop enote črnomaljske garnizije JLA s puškami. Vsi nastopajoči so za konec sporeda sestavili lepo zaključno sliko. S himno je bil uspeh zlet zaključen. Spored je spremljal poleg metliške godbe pianist Stane Fink.

Trud, vložen v to pomembno prireditve, ni bil zaman. Zanj gre zahvala vsem, ki so kakorkoli pomagali k uspehu prvega okrajnega zletu Partizana, ki nam je dal novih vzpodbud za nadaljnje ustvarjalno delo na področju telesne vzgoje v okraju.

Pod vodstvom okrajnega načelnika in okrajne načelnice prof. Nuše Smrdu se je nato v

Mogoče bi kdo mislil, da na Suhorju spimo, ker se nič ne oglašajo v časopisih. Malo pišemo, res je, a zato več delamo. Pa povejmo od kraja.

Šolski obisk je kar dober. Izostanki so večina zaradi bolezni. V nedeljo, 6. maja smo imeli roditeljski sešestanek. Udeležba je bila dobra, saj je bilo na sestanku čez 70 staršev. Navzočji so bili tudi nekateri starši, ki nimajo šolo obveznih otrok. Na roditeljskih sestankih predavamo o vzgoji otrok, kar starše precej zanima, zato je udeležba vedno dobra. Radi vprašujejo tudi za nasvete, ki zadevajo vzgojno vprašanja. Tudi za učni uspeh se starši zanimajo, zato pada vsak razrednik na sestanku poročilo o delu in težavah v razredu. Lahko rečemo, da smo s sodelovanjem staršev dosegli prav lepe uspehe.

Uspela igra mladinskega aktiv v Grčevju

Mladina v Grčevju je doživela lep uspeh z igro »Poslednji mož«, katero smo uprizorili v domačem kraju, Goslovju smo tudi v Brusnicah, na Trebelnem in na Catežu.

Potrebno je bilo mnogo naporov in dobre volje za doseg tega uspeha. V zimskih mesecih smo se ob večerih shajali vsi premaženi v bornem razredu ob luči petrolejke. Težak je bil začetek, ker smo skoraj vsi igralci prvič nastopili pred občinstvom. Težili pa smo za tem, da bi pokazali, kaj se vse da doseči z vztrajno voljo, četudi težkih pogojev.

Uspeh nas je razveselil in nam dal poguma za nadaljnje delo. Mladinski aktiv

V ČRNOMLJU: prvenstvo pionirk v malem rokometu

10. junija bo organizirala Rokometna podzveza za Dolenjsko v Črnomlju republiko prvenstvo pionirk v malem rokometu pod pokroviteljstvom Zveze prijateljev mladine Slovenije. Na tem prvenstvu bo sodelovalo 8 najboljših ekip iz LRS. Ker smo že zadnjič objavili, da bomo o vsaki ekipi posebej obširneje poročali, danes danes kratke pregledne stopajolice ekip, ker zaradi pomanjkanja prostora ne moremo na dolgo pisati o vseh sodelujočih.

BRANIK — MARIBOR je tehnično izvršna ekipa, ki ima v svoji sredji zelo dobre igralke, ki bodo lahko že jeseni nastopale v članski ženski ligi FLRT.

SVOBODA LJUBLJANA je že sedmo leto zaporedoma prvak LRS.

ODRED LJUBLJANA je zelo mlada ekipa. Njene igralke se marljivo pripravljajo na prvenstvo.

KRIM LJUBLJANA ima večletne igralke, ki so letos osvojile I. mesto na srednjoškem prvenstvu okraja Ljubljana.

PARTIZAN NOVO MESTO je mlada ekipa, sestavljena iz vrst dijakin, ki mnogo obetajo.

PARTIZAN BRZEŽICE nastopi z ekipo, ki je lansko leto osvojila II. mesto LRS.

PARTIZAN ČRNOMLJ bo postavil dve ekipi. Prvo ekipo bo sestavljale igralke, ki so tekmovali v jesenskem delu na republikanskem prvenstvu v velikem rokometu. Druga ekipa so novinke, ki bodo prvič tekmovala na prvenstvu LRS.

Kdo bo zmagovalc je težko uganiti, kajti vseh osem ekip se bo potegovalo za ta naslov. Branik, Svoboda in Krim vplajo na uspeh. Partizan Brzežice tudi hoče biti prvi, ker je bil lani drugi, Partizan Črnomelj bi pa rad potrdil lanski uspeh in obdržal prvo mesto. Iz vsega tega se vidi, da bo borba vseh ekip zelo zanimiva.

Tekmovanje se prične ob 8. uri zjutraj in bo trajalo do 11.30, finalne tekme pa bodo ob 14. uri. Obiščite prvo republiko prvenstvo v novomeškem okraju!

REPUBLIŠKA ODBOJKARSKA LIGA

Dvakrat po 3:0 za Novomeščane

PARTIZAN : MLADOST (Kranj) - ženske 3:0 (15:1, 15:2, 15:14)

PARTIZAN : JESENICE - moški 3:0 (13:4, 15:10, 15:10)

Novomeščani smo na Jesenicah ostali tekmovalci, saj vemo, da je mlado moštvo z Jesenic zbrano pripravilo presenečenje. Jesenčani so pred tekmo pripravili Kamnčane z enakim rezultatom kot Novomeščani. To je dalo misliti marsikomu, verjetno tudi našim obojkarjem, posebno še, ker so brez skupnih treningov. Tokrat je pokazala, da je bil vsak strah odveč; Jesenčani, kljub domačemu igrišču in domači publiko niso nudili večjega odpora, razen v tretjem setu in so že po treh nizih položili. Po predznanju, kolju spomladanskega dela republikanskega, so Novomeščani v vodstvu z 10 točkami in razliko v setih 15:5. Tekmo za petimi so jim obojkarji Fužinarji iz Raven, ki so šli tudi med zmagovalce. Odbojka tekma zadnjega kola med obema kandidatom za prvenstvo bo v nedeljo 10. junija v Ravnah. To bo glavna preizkušnja Novomeščanov v spomladanskem delu. Upajmo,

NOGOMET : ČRNOMLJ : ODRED

V nedeljo, 10. junija, bo v Črnomlju za ljubiteljske nogometaše zaleten dogodek. V prvem kotu letošnjega tekmovanja za pokal maršala Tita se bosta srečala slovenski ligaš Odred in Črnomlji.

Vinko Weiss, kapetan črnomaljske nogometne ekipe

maljska nogometna ekipa. Odred bo v Črnomlju nastopil v svoji najboljši postavi: Georgijevski, Medved, Piskar, Zumber, Berginc, Klančičar, Žižek, Hočevar, Kranjc, Čuban in Zdravkovič.

Črnomlji v prvem razredu NPL

V zelo živahnih borbah za vstop v prvi razred ljubljanske nogometne podzveze so Črnomlji zmagali pred obema rivaloma iz Kamnika in Rakelca. Če se upoštevamo, da so igrali tudi na tleh igralci, je to za Črnomljo do sedaj največji uspeh. Lestvica je naslednja:

NK »Bela krajina«	4 3 0 1 16:10 6
NK »Javornik«	4 2 0 2 12:12 6
Raklec	4 2 0 2 12:12 6
NK »Kamnik«	1 1 0 3 7:13 2

T. M.

bo tudi tam pokazal svoje obsežno znanje. Ostali strelci so precej za njim in so dosegli le povprečen rezultat:

1. dr. Marjan Pavlič 143 krogov od 200 možnih, 2. Marjan Okroglič 99 krogov; 3. Anton Skube 89 krogov, 4. Dan Ritelj 80 krogov, 5. Janez Segedin 71 krogov, Slavko Dokl

prvo mesto in se tako kvalificirali v prvi razred. Čeprav še niso nastopili v svoji najboljši postavi, so že letos pokazali pomembne uspehe.

V Črnomlju se mirno razne prognoze o tem, malce nenavadnem srečanju. V tem oziru prepuščamo besedo črnomaljski enajstorici, ki bo verjetno nastopila v telje postavi: Satošek, Kramarič, Zivanovič, Sekovič, Erdelji, Weiss Vinko, Jelentič, Tončič, Weiss Jože, Bogotovec in Čirič. Brez dvoma je, da se bo razvila živahna igra, kajti bo se temperamentalna črnomaljska publika prispevala svoj delež.

Ker je to tekmovanje za pokal maršala Tita in zavzema v Jugoslaviji že 10 let najbolj častno in borbeno igro med vsemi moštvi, bo tudi Črnomelj zaigral tako, da bo igra pred našimi. Zato bodo ljubitelji nogometa prišli, da vidijo to letošnje najpomembnejše srečanje na črnomaljskem stadionu. V. J.

S A H I

Brzopolezno prvenstvo ŠD Novo mesto je osv. V. Golež

Redni mesečni brzopoleznost za prvenstvo Sahovskega društva Novo mesto se je končal s tesno zmago dr. Goleža. B. zmagal se je udeležilo 14 šahistov, med njimi kot gost II. kategorijnik Režnja iz Murske Sobotice. Za ta brzopoleznost je značilna velika izenačenost med udeleženci. Od prvoga do devetega mesta je razlika koma dva in pol točke.

Dr. Golež je začel najsolidneje, toda trije zaporedni porazi z Dolkom, Piekom in Bojančičem ga kmalu spravili ob prvenstvo. Seveda pa tudi ostali konkurenti kot Fink in Bojančič niso ostali brez nima in tako je v 9 in pol točke zadrževalo za osvojitve prvenstva. Vrstni red prvenstva je naslednji:

1. dr. Golež 9 in pol, 2.—3. Fink in Bojančič 9 točk, 4.—6. Gajski, Avsec in Režnja 8 točk, 7. Pečnik 7 in pol točk, 8.—9. Dokl in Piek 7 točk, 10. Markelj 5 in pol itd.

SKUBE IN DR. PAVLIČ OSVOJILA ZLATI ZNAČKI STRELCA

V nedeljo je bilo v Črnomlju okrajno strelsko prvenstvo, na katerem so sodelovali strelci, ki so dosegli najboljše rezultate na dosedanjih družinskih tekmovanjih. Sodelovali so z vojaško puško na razdaljo 200 m in s pištolo. Tekmovanje je dobro organizirala domača strelska družina.

Nastopile so štiri ekipe, strelci iz Mirne peči pa so sodelovali na posameznem tekmovanju. Za pred tekmovanjem je kazalo, da sta glavna favorita za prvo mesto ekipi iz Novoga mesta in Črnomlja. Med tekmovanjem pa smo videli, da Novomeščani niso imeli resne konkurence in so z lahko tekmovanjem z dobri rezultati zmagali od 1500 možnih iz vseh treh položajev.

Občinski telovadni nastopi v Semicu, Metliki in Žužemberku

Po uspelem nedeljskem okrajnem zletu Partizana bodo v posameznih občinskih organizacijah zdaj občinske telovadne nastope. V nedeljo, 10. junija, bodo tak nastopi v Semicu, Metliki in Žužemberku; člani TVD Partizan bodo pokazali sadove svojega dosedanjega dela in manifestirali privrženost telenski vzgoji, ki zajema v okraju čedalje več mladine.

Proslava gasilskega dneva v Črnomlju

27. maja je občinska gasilska zveza Črnomlja na slovesen način proslavila svoj praznik.

Ob 8,45 je bil zbor gasilcev iz dvehdesetih občinskih Črnomlje, karerega se je udeležilo preko 250 gasilcev in pionirjev. Društva iz Dragatuša, Tribuč, Taljčega vrha in Petrove vasi so sodelovala z motornimi črpalkami na veliki mokri vaji skupno z matičnim društvom Črnomelj. Vaja je prav lepo uspela. Po končani vaji se je razvila po mestu parada. Na častni tribunji so bili poleg funkcionarjev Občinske gasilske zveze tudi predsednik črnomaljske občine tovarš J. Zunil, zastopnik JLA in javni tožilec tovarš Bogataj, ki je zastopal tudi Avto-moto društvo.

Predsednik Gabro Lumar je pozdravil prisotne, se zahvalil vsem za udeležbo in nato v lepih besedah opisal vlogo gasilca v naši novi državi. Uredil je vseh govornih poveljnik Franc Malenčič, ki je pohvalil gasilce in se jim zahvalil za ves trud in požrtvovalnost ter občutil, da bomo do gasilca, kor so bili do sedaj, vedno prvi na kraju požara in nesreč.

Tovariš Zunil je zatem pohvalil požrtvovalnost gasilcev in občini vso pomoč organizaciji.

Po končanih govorih so razdelili priznanja zaslužnim gasilcem iz Črnomlja in okolice: Črnomlji grad 4, Dragatuš 7, Sinji vrh 1, Predgrad 1, Petrova vas 4. Tovariš Kazimir Malič je Vinice je dobil priznanje II. stopnje Gasilske zveze iz Beograda, medtem ko je ostala odlikovanja III. stopnje izdala Republiška gasilska zveza v Ljubljani.

Takoj po prireditvi je delegacija častnikov-gasilcev odnesla venec na grob padlih borcev iz NOB na Griček.

Manifestacija se je končala s slavnostnim kosilom za vse udeležence gasilce in zastopnike oblasti.

Rajko Škočič

FOTOAMATERJI DOLENJSKEI SODELUJTE NA FOTOAMATERSKI RAZSTAVI, KI JO PRIREJA OKRAJNI ODBOR LJUDSKE TEHNIKE V LETOJNI JESEN

Gasilci Dolenjskih Toplic so počastili 75-letnico obstoja prostovoljnega gasilskega društva z razvitim društveno zastavo, kateri je 24. maja hotoval tovarš Viktor Zupančič, predsednik okrajne združene zveze Novo mesto.

DOLENJSKI OBVEŠČEVALEC

KINO

»KRKA« — NOVO MESTO: od 8. do 11. junija; jugoslovanski film »Sotsek«. Od 12. do 14. junija: ameriški film »Pot v Caribos«.

DOM JLA — NOVO MESTO: od 8. do 10. junija; italijanski film »Vila Borghese«. Od 12. do 14. junija: ruski barvni film »Cvrček«.

ČRNOMLJ: od 7. do 10. junija; ameriški film »Onstran gozda«. 12. in 13. junija: mehiški film »En dan življenja«.

METLIKA: 9. in 10. junija; ameriški film »Herkka Belle Starr«. 13. junija; angleški film »Afera Mauricius«.

KOSTANJEVICA: 10. junija; jugoslovanski film »Tri zgodbe«. 13. junija; francoski film »Gospod Hulot na počitnicah«.

TREBNJE: 9. in 10. junija; ameriški barvni film »Najboljši med najslabšimi«. Predstavi v nedeljo ob 14. in 16. uri.

MOKRONOG: 9. in 10. junija; ameriški barvni film »Ljubimec iz New Orleansa«.

DOL TOPLICE: 9. in 10. junija; ameriški film »Kadar žene ljubijo«. 10. in 11. junija; angleški film »Skryvnosti profesor«. 12. junija; angleški film »Oseba zadeva«. 13. in 14. junija; ameriški film »Mesto domišljije«.

SENTNERNE: 9. in 10. junija; »Porčni venec«. 13. in 14. junija; »Spjone in »On in sedem tatov«.

SEMIC: 9. in 10. junija; francoski film »Prepovedane igre«. GRADAC: 10. junija; ameriški film »Tajna Indijance«.

POTUJOČI KINO NOVO MESTO

predvaja avstrijski film »Kogar bogovi ljubijo« v petek, 8. junija, ob 20. uri v Brusnicah v soboto, 9. junija, ob 20. uri v Straži; v nedeljo, 10. junija, ob 15. uri na Catežu in ob 18. uri v Sentovrencu.

MALI OGLASI

PRODAM NOVO žirno vrvi 6 mm — 100 m): Sobar, Dol. Toplice.

PRODAM redukcijski manometer za kisik. Naslov v upravi lista. (255-56).

POCENI prodam dobro ohranjen, močan strelski stol (grašč) z lastnimi vred. Naslov v upravi lista. (254-55).

GOSPODINSKO POMOČNICO — poštno in snažno, sprejemnik: Gotes Ivanica, dentist, Kamnik.

ZIDARJE IN DELAVCE sprejme takoj gradbeno podjetje Graditelj, Ljubljana, Smarčinska 64. Stanovanje preskrbljeno.

PRODAM HIŠO z gospodarskim poslopijem, njivo, pašnikom, gozdom in vinograd z zidano (1 ha 85 a): Pekolj Franciška, Dobrič 15.

PRODAM HIŠO na Bistrici pri Sentropetu. Informacije pri Stanovni Kostanjevici v Prelezu 4.

PRODAM NA RAKI pri Krškem

hiško z vrtom, pripravno za upokojenca, in hišo z vrtom, primerno za obrtnika. Obe zgrabi sta na lepem prostoru. Dr. Debeljak Franc, Žužemberk.

POCENI PRODAM trodelno omaro. Naslov v upravi lista. (257-56)

BAKRENO SKROPLINICO za vrtograd, dobro uporabno, prav ugodno prodam: Sušnik Alojz, Trška gora 34 pri Novem mestu.

RABLJENO INOZEMSKO ORODJE za ključavnice in kovance prodam po ugodni ceni: Sušnik

NOVO MESTO

V času od 28. maja do 4. junija je bilo rojenih 15 dečkov in 5 deklic.

Poročili so se: Jereje Franc, ključavničar, in Surniša Ivana, kunarska pomočnica, oba iz Novoga mesta, Staniša Viktor, delavec iz Zaloša, in Deršar Marija, hiš kmetka iz Podgore.

Umrlj so: Papež Marija, učiteljica 72 let, iz Novoga mesta, Turk Karel, upokojenec, 68 let, iz Novoga mesta, Dulc Tončič, otrok 7 let, iz Gorenje vasi pri Smerju.

GOTNA VAS

V času od 28. maja do 4. junija sta bila rojena 2 dečka in 1 deklica.

Umrlj je: Strajnar Ana, učiteljica, 87 let, z Dol. Težke vode.

GRADAC

V maju so bili rojeni trije dečki in štiri deklice.

Poročila sta se: Štular Jože iz Radovičev in Simec Ivana iz Gričevca.

Umrlj sta: Križan Marija iz Boršta, 82 let, in Husič Ivan — otrok iz Zemlja.

Dolenjske Toplice

V maju je bil rojen en deček. Poročili so se: Čelič Adolf, zidar, pomočnik in Kulavac Marija, gospodinja, oba iz Uršnih sel, Povše Ivan, sin posestnika iz Dobindola, in Jakše Otilija, hiš posestnika iz Uršnih sel. Avguštin Janez, kolar iz Čaravca, in Zajec Stefanija, učiteljica iz Soteka.

Kren Matija, zdrske pomočnik z Drganjih sel, in Pogledan Dragica, kmetka delavka iz Verduna, Klemenčič Jože, železničar iz Zdrnje vasi in Sobar Antonija, železniška delavka z Uršnih sel.

Marc Josip, sin posestnika, in Vrtar Anica, hiš posestnika, oba iz Podturna, Blatnik Matija, anjelnik iz Kirmelja, in Miklič Jožefa, delavka z Uršnih sel, Marko Jakob, mehanik, in Špelko Jožica, službenica, oba iz Vavte vasi. Pirce Anton, voznik s Sel pri Dol. Toplicah, in Princ Marija, hiš posestnika iz Sadinje vasi.

Umrlj so: Zupanec Ana, gospodinja 57 let, iz Dol. Toplic, Jakše

in bo zaživelo svoje življenje šele v jeseni, ko bo manj poljskega dela. V Prosvetnem društvu bomo imeli izbrsko družino in pevski zbor. Takrat se bodo tudi starejši igralci pokazali na odru.

Pa še to: Suhorčani se večkrat sprašujejo, zakaj ne pride potujoče kino več na Suhor.

Če bi bilo res...

Stanovanjska eskisa se je na mah zmanjšala, ko so vsi, ki imajo velika stanovanja in majhne družine, zamenjali stanovanja s takimi, ki imajo majhna stanovanja na velike družine. Prijeto so presenečili tudi razpisni zasebnih gostincev po vsem okraju, da sprejemajo abonente na hrano po zelo znižanih cenah. Nekateri zasebni gostinci so tudi naknadno prijavili lanski promet, ker se so prej zmožili, ni niso napisali vseh dohodkov. Kamorokoli človek pride v gostinski lokal, mu najprej ponudijo hrano.

Narodna banka je povabila podjetja, naj zaprosijo za večji obratni kredit, katerega jim nudi v taki višini, da proizvodnja ne bo ovirana. Na sodišču ni več nobene žalilne pravde! Kaj bi z njimi, ko ljudje med seboj (tudi v mestu) vse poravnajo z vlijudnimi opozitimi drug drugemu. Nič več ne naziva drugega z gospodom, goepo in gospodično, pač pa so vsi med seboj lepo tovariši in tovarišice, ker se spodobijo med delovalnimi naprednimi ljudmi. Nič eden od staršev ni v tih dneh rekel, ko je otrok prinesel »cvček« iz šole, češ »saj vem, zakaj je to. Mojega imajo na piki, pa je cepnil.« Tudi vsakoletnega divjanja z zaključnim sprepravljanjem ni bilo več v šolah.

In mladina, kako je postala mimna na vseh prireditvah! V ponos je lahko svojim vzgojiteljem. Večji del mladine se je vpisal v Partizana, znaten del pa tudi med tabornike in planince. Vajeniška mladina se je na povratku z majniškega izleta na vlakcu videla disciplinirano. Lepo je sedela pri miru, ni bilo množičnega romanja iz vagona v vagon, ni bilo brcajnja v vrata, nagajanja sprevidnikov, ni bilo niti ene nedostojne besede ali kaj podobnega odnosa nesodobnega.

Kmetijske zadruge so končno obzračale z vsakim predcomernim abstrakciarstvom v posredništvu med proizvajalcem in potrošnikom. Zaradi tega so odpuštile vse nakupovalce in jih dale na razpoložljivo za izvoz. Ker odkupujejo brez posredovalcev in nakupovalcev, nudijo velike količine pridelkov vseh vrst na trgu po izredno ugodnih cenah!

Da, če bi bilo vse to že res, bi bil vesel tudi

Kam po šoli? V poklic z 2 razredi gimnazije ali s 6 razredi osnovne šole

Pomlad v živalskem vrtu

INDUSTRIJSKA ČEVJARSKA ŠOLA ZIRI
 Pouk na šoli traja tri leta. Učenci se izučijo za čevljarje, za industrijo čevljev.
 Po dovršeni šoli učenci lahko opravijo še posebno specializacijo. Brez specializacije so zaposleni kot izdelovalci težke obutve, po specializaciji pa se zaposlijo pri posameznih strojih, kot delavci ali prodajalci v trgovskih obratih čevljarstve stroje.
 Po predpisani dobi prakse se absolventi te šole lahko vpíšejo v čevljarstvo mojstrsko šolo v Mariboru.
 Zenske se v tem poklicu uspešno udejstvujejo, kot izdelovalke gornjih delov. Šola ima internat.

je in kletarje. Zaposlijo se lahko na kmetijskih gospodarstvih, vinogradniško-sadjarjskega tipa.
SPLOŠNA KMETIJSKA ŠOLA, Grm pri Novem mestu
 Šola je enoletna. Učenci, ki dovršijo to šolo, se lahko zaposlijo kot vodje hleva, molzniki, kontrolorji, sadjarjski kontrolorji ali kot samostojni gospodarji na privatnih posevstvih. Na šoli je živinoreja, poljedelstvo in sadjarstvo.
 Selošne kmetijske šole so še LOZ pri Vipavi, POLJCE pri Begunjah in RAKICAN pri Murski Soboti.
HMELJARSKA ŠOLA, Vrbe pri Zalcu
 Na tej šoli se učenci usposobijo za hmeljarje. Hmeljarji se

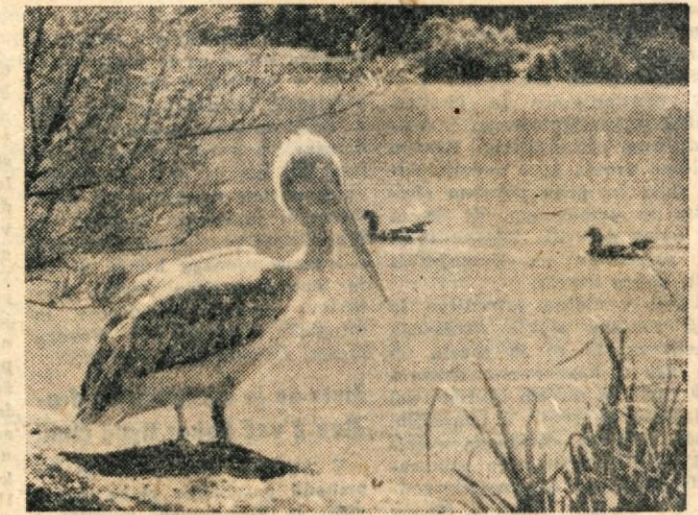
lahko zaposlijo v Savinjski dolini in tudi v ostalih predelih, kjer gojijo hmelj. Šola sprejema samo moško mladino.
MLEKARSKA ŠOLA, Čirče pri Kranju
 Šola je dvoletna. Učenci se izučijo za mlekarje-sinarje in maslarje, ki se zaposlijo pri predelavi mleka.
KMETIJSKO - GOSPODINSKE ŠOLE
 Te šole so enoletne. Na njih se dekleta vzgajajo za bodoče kvalificirane delavke v kmetijstvu. Kvalifikacijo dobijo, ko po dovršeni šoli opravijo dvoletno prakso v svojem poklicu v kmetijstvu, stnokovni izpit in dosežejo starost nad 17 let. — Po

triletni prakti na kmetijskih posevstvih se lahko vpíšejo na mojstrsko šolo. Kmetijsko gospodinske šole sprejemajo samo žensko mladino.
 Kmetijsko gospodinske šole so na Mali Loki (občina Trebnje), Gradac pri Črnomlju, Radlje ob Dravi, Rakičan in Sentjur.
 Našteli smo šole s praktičnim poukom, v katere se lahko vpíšejo učenci in učenke, ki so uspešno dovršili 2. raz. gimnazije ali 6. raz. osnovne šole. Kandidatov pripravljamo, da se o roku za vpis na navedene šole pravočasno informirajo pri vodstvu šol in da zasledujejo obljave šol v dnevnem časopisu.
 (Konec)
 F. M.

... Skofljica... Rakovnik... Ljubljana...
 Dvajset učencev in učenek se gnete okrog oken in vrat in željno dojemajo nove vtise. Mnogi se prvič peljejo proti Ljubljani, tisti, ki so tu že bili, razlagajo drugim, kje in kdaj izstopimo.
 Na cilju smo. Nič veliko besed ni treba, že so zvrščeni v dvostopih in disciplinirano stopajo proti izhodu. »Jo mahne mo kar peš?« se posvetujemo z učenci in učenkami, ker se hočemo izogniti prevelikemu izdatku za vožnjo s tramvajem. Malo oklevajajo, nato pa se le drug za drugim strinjajo.
 »Čez Rožnik je lepota svetuje nekdo, ki se tu počuti že kar doma. Prav, pa pojdemo čez Rožnik. Skozi Tivoli je v prijetnem hladu in ob nešteti zanimivostih otrokom pot pravi užitek. Pod Rožnikom z veselimi vzkliki občudujemo študentsko naselje, Tobračno tovarno in viški predel. Na Rožniku s tihimi spoštljivostjo ogledujemo predmete, razstavljene v Cankarjevih sobi in njegov spomenik. Radovednost pa jih kar sama priganja naprej.
 Po strmi, a izhojeni poti se spustimo z Rožnika in prej ko v desetih minutah smo pri vходу v Zoološki vrt. Na poti nas spremlja turbošno zavijanje volka, ki mu vsi otroci v strahu prisluhnejo. Malenkostna vstopnina petih dinarjev se zdaj nekaterim kar prenizka.
 Uslužbenc živalskega vrta nas spremlja in potrpežljivo odgovarja na mnoga vprašanja. Od kletke z opicami se nikakor ne morejo ločiti. Večina jih pozna samo s slik; tu se jim od srca smejejo, ko ena izmed njih gleda svojo podobo v koščku ogledala, potem na iče svojo vrstnico iz ogledala. Zvermo, da se je opičja družina pomnožila že na 18 članov, od tega sta dva mladička.
 Golobi gruljo in dvorijo samcem. Fazani, kdajpakdaj posežejo v prepir, nato pa spet nemirno iščejo izhoda iz svoje zamrežene kletke. Zlati fazan je kot pisan cvet zlatih, rdečih, rumenih barv. »Se mnogo lepši je bil, doktor mu ni neki krutež iztrgal repa.« zvermo od vodnika in se glasno jezimo na takega brezsrčnega obiskovalca. Sove iščejo mraka v kletkah; mnogokdo se spomni ob pogledu nanje na Kekca, ki je s svojim skovikanjem ugnal Bedanca.
 »Volka se gotovo najbolj bojite?« vpraša Peter vodiča. »Ne, zelo sva prijatelja. Volkulija je. Dobili smo jo še čisto mlado. Zdej spomladi je najbolj nemirna. Malo prepozni ste, da bi videli, kako mi je iz roke.« Prislusnemo pogovoru 4-letne Marjance, ki je tu z mamicco na ogledu. »Skoda, da nisva prej prišli.« meni deklica, »bili bi videli še Rdečo kapico, ki jo je ta volk zdaj že požrl!« soču-

stuje pod vtisom pravljice ma-lja obiskovalka. Naši otroci se li smejejo, a ko volkulija spet zatuli, takoj umolknejo.
 »Plešec ali mrhar letos prvič gnezdi. Februarja je v najhujši zimi zvalil jajce. Nismo verjeli, da bo ta prirastek ostal živ.« Druge ptičke nekateri otroci že poznajo, mnogim so vse neznane.
 Precej prigovarjanja je treba, da se od medvedov poslovimo in napotimo se proti ribniku, kjer so mnoge račke in vodne ptice, pa tudi tri dalmatinske kače (goz in blavor).

Seveda smo videli še mnogo več, kot smo tu zaradi pomanjkanja prostora našli. — Od uslužbenca spremljevalca zve-

Ob nekaj mesecev starih lisicah si težko napasejo radovednost. Veliko pozornost jim vzbudi zanimiva zebra, ki so jo lani dobili iz Zagreba. Za ograjo ji delajo družbo še mladi, a že kar veliki jeleni in košuta, ki segajo po šopih trave, katero jim ponujajo otroci.
 V ribniku se odkrivajo nove zanimivosti. Med vodno perutnino so najbolj zanimive čaplje, štoklje, črni in beli labodji. Slednji gnezdijo in so se menda prav te dni izlegli prvi mladi labodki.
 Najlepše presenečenje otroke šele čaka. Po kratki strmi poti se vzpnejo do betonske ograje, za katero zagledajo medvedko Meto z dvema mladičkoma. Kot kožuhočinasti žogi se premeta-vata, prepepata, podita za častiljivo, skoraj strah vzbujajo-čo materjo. Medved Jaka je čez dan za rešetkami, ponoči pa ga spustijo za obzidje, ki so jim ga lani zgradili, in kjer imajo dovolj prostora za gibanje, v bazenu pa tudi nekaj vode, da se v njej ohladijo.

Ob nekaj mesecev starih lisicah si težko napasejo radovednost. Veliko pozornost jim vzbudi zanimiva zebra, ki so jo lani dobili iz Zagreba. Za ograjo ji delajo družbo še mladi, a že kar veliki jeleni in košuta, ki segajo po šopih trave, katero jim ponujajo otroci.
 V ribniku se odkrivajo nove zanimivosti. Med vodno perutnino so najbolj zanimive čaplje, štoklje, črni in beli labodji. Slednji gnezdijo in so se menda prav te dni izlegli prvi mladi labodki.
 Najlepše presenečenje otroke šele čaka. Po kratki strmi poti se vzpnejo do betonske ograje, za katero zagledajo medvedko Meto z dvema mladičkoma. Kot kožuhočinasti žogi se premeta-vata, prepepata, podita za častiljivo, skoraj strah vzbujajo-čo materjo. Medved Jaka je čez dan za rešetkami, ponoči pa ga spustijo za obzidje, ki so jim ga lani zgradili, in kjer imajo dovolj prostora za gibanje, v bazenu pa tudi nekaj vode, da se v njej ohladijo.

Miško Kranjec: Pot do zločina

Uprizoritev novomeških učiteljskihnikov v DLP
 Za novomeškimi osmošolci (Katajev; Milijon težav) in dijaki črnogorijske gimnazije (Fedor; Maturo) so v maju uprizorili v DLP tudi novomeški učiteljski dramski Miško Kranjec s pot do zločina. To je že lepa tradicija, da oba novomeška zavoda postavita vsako leto na oder vsaj eno dramsko delo. Učiteljskišči so z dramo gostovali v Smetini, Mokronogu, Trebnju, Črnomlju in Gradcu.
 Kranjec je postavil na oder ljudi naše Starejske iz dobe med obema vojnama, to je v dobo kapitalističnih proizvodnih odnosov. Centralna osebnost je glavni negativni junak Matija Berden; človek, ki ne pozna nobenih ovir, da doseže svoj namen, pa čeprav za ceno umora svoje žene. Matija Berden je sliha senca Cankarjevega Kantorja v »Kralju na Betajnovi«. Cankar je postavil svojega negativnega junaka v dobo mladega kapitalizma, ki je zmagoslavno prodiral na agrarno za-ostala slovenska tla v začetku tega stoletja. Njegov Kantar raste do simbola zločina ter zmaga brez nasprotij. Cankar je bil dramatik — psiholog, ki je dobro vedel, da bo na ta način vzbudil vest pri gledalcu. Kranjec Berden, ki spominja na Kantorja pa je precej skonstruiran, medel, nedoganan in nas ne prepriča. Razumljivo: Časi v kraljevski Jugoslaviji in tedanjim proizvajalnim od-

nosti so bili bistveno drugačni; od omih v črno-zolti monarhiji.
 Režiser (A. Segar) se je trudil, da bi posameznim likom dal kri in življenje, da bi zaživel na odru, vendar režija neprijetnih likov zahteva trdo roko in dobro izbrani igralci. Tempo igranja je ustrezal, dinamika pa ni bila, včasih so igrali brez življenja; presajanje vgrajeno je tu in tam motila potek dejanja. Z izjemo nekaterih jezikovnih spodsrlajev so tekt lepo obvladali. Za začetnike je bil to precej trd oreh, kljub temu so z resno igrjo dokazali, da lahko interpretirajo sicer težak in včasih dolgozoven Kranjecov tekst.
 Starega postnega Berdena je dobro igral L. Peterlin, v maski in kretinah ni pretraval. Sina Matija je igral Vuga. Njegov temperament ni bil primeren za Kranjecovo zamisel oblaščega mladega Berdena. Dobri sta bili mati Verona Antalič (A. Boj) in Matijeva žena Magda (A. Perpar), posebno z izrazito masko. Sodnič Leskovar (F. Videčnik) je imel dobro masko, vendar je bil glasovno prešibak. Igrali so še F. Nahtigal (delavec), Lovšin M. (Majereva), Koce (sluga) in Lin-dič (tipkarija na sodišču). Vsem delovnim likom je manjkala sproščenost, živahnost in doživljanje na odru. Klub temu pa je treba pozdraviti prizadevnost članov dramske sekcije, posebno pa gostovanja na po-deželju. — an.

NIŽJA GOZDARSKA ŠOLA IDRIJA

Teoretični pouk traja 10 mesecev, za tem pa še pol leta praktični.
 Praktiko opravljajo učenci na okrajnih ljudskih odborih in okrajnih upravah za gozdarstvo, ki jih razdeli na posamezne gozdne obsebe. Po posebnih praksih je zaključni izpit. Za sprejem na to šolo je potrebna starost od 18 do 30 let in sprednji izpit iz računstva in slovenščine.
 Šola sprejema samo moške.
ČIPKARSKA ŠOLA, Idrija, Prelovcova 9 — Zeleniški
 Na tej šoli se dekleta izučijo za čipkarice, ki se po dovršenem šolanju lahko vpíšejo na šolo za umetno obrt v Ljubljani.

Le tako naprej, pionirji!

Lep napredek dolenskih pionirjev - šahistov na VI. republiškem prvenstvu

RIBIŠKA ŠOLA Piran

Pouk na šoli traja dve leti. Učenci se izučijo za kvalificirane ribiče, ladjevodje ali ladijske motoriste.
 Možnosti zaposlitve so dobre, ker tega kadra zelo primanjkuje.
VRTNARSKA ŠOLA, Medlog pri Celju
 Na šoli, ki je dvoletna, se izučijo učenci za vrtnarje. Šola ima internat.
VINARSKO SADJARSKA ŠOLA, Svečina pri Mariboru
 Šola je dvoletna. Učenci se izučijo za vinogradnike, sadjar-

Na šole dolgo, kar so v Novem mestu tekmovali pionirski reprezentance posameznih šol za naslove pionirskih moštvenih prvakov novomeškega okraja. Tokrat se je iz okraja zbralo 9 pionirskih ekip, najboljši s tega tekmovalja pa so se udeležili republiškega pionirskega prvenstva v Ljubljani. To prvenstvo, ki je bilo že šesto, je bilo prav tako kot prejšnja posvečeno rojstnemu dnevu maršala Tita.
 Na tem tekmovalju, ki je bilo v prostorih Doma Maksa Perca, se je zbralo 31 ekip iz vseh krajev Slovenije z okoli 200 pionirji in pionirkami. Ti okrajni prvaki so po podatkih prirediteljev — Sahovske zveze Slovenije in Zveze prijateljev mladine — predstavljal 6000 pionirjev, kolikor jih je nastopilo na posameznih predtekmovaljih in okrajnih prvenstvih.
 Novomeški okraj so zastopali pri starejših pionirjih ekipa novomejske gimnazije, pri mlajših

pionirjih ekipa črnogorijske osnovne šole, pri pionirskih pa ekipa kostanjevske gimnazije. Sorazmerno s pripravami so se novomeški okrajni prvaki dobro odrezali, pohvaliti pa je treba pionirje kočevske in brežiške gimnazije, ki so v izredno močni konkurenci dobili 2.—4. mesto. Pri starejših pionirjih so zmagali pionirji ljubljanske klasične gimnazije, novomeški pionirji so bili na šestem mestu.
 Pri mlajših pionirjih so se pionirji črnogorijske osnovne šole dobro odrezali. Osvetili so 4. mesto za prvaka — osnovno šolo Maribor center, za osnovno šolo iz Sentevidla in Cella.
 Pionirke iz Kostanjevice so bile na 5. mestu. Pri plasmanu naših predstavnikov moramo upoštevati, da niso imeli nikakršnih plašnih instruktorjev, kot ekipe iz Ljubljane in ostalih večjih centrov. Za primerjavo naj navedemo, da so za Instruktorje (veči, noma mojske kandidati I. kategorije) samo v Ljubljani potrebovali okoli 35.000 dinar!

Kaj takega si naši pionirji niso mogli privoščiti, zato smo z doseženimi uspehi lahko zadovoljni.
NAPREDEK POLJDELSTVA
 Poljedelstvo je v zadnjih 150 letih izredno napredovalo. Neke ameriške revije ima tale podatek: leta 1800 je moralo na ameriških farmah delati 9 ljudi, da so pridelali hrano zase in še za eno osebo; današnji farmer, ki uporablja pridobitvene moderne agronomije in moderne poljedeljske stroje, pa na leto sam pridelava hrano zase in še za 17 ljudi.

Pozdrav iz Dalmacije

Vojak Alojz Čarman, ki služi vojaški rok v Padjani v Dalmaciji, nam piše:
 »Sem z Dolenjskega. Nahajam se na odsotjuju vojaškega roka v JLA. Naprej sem bil nekaj časa v Zagrebu, sedaj pa sem premeščen sem.
 Tu nas je več iz okolice Novoga mesta. Menj je oče naročil priljubljeni Dolenjski list in sedaj za vsako soboto nestrpno pričakujem. Z veseljem preberem novice in članke iz domačih krajev. Priporočam vsem staršem, katerih sinovi služijo v JLA, da jim naroče Dolenjski list. Veseli ga bodo in hvaležni za naročilo.
 Vsi fantje Dolenjci iskreno pozdravljamo starše in znance ter bralce Dolenjskega lista! Alojz Čarman
 V. P. 6378, Padjana, Dalmacija

Čvrsta starka

Oma Fraziers iz Kölna (Nemčija) se je nedavno tega odpejala s kolesom daleč izven mesta, naredila nekaj poskokov z vrvice (šakar skakače deklice), nato pa splezala še na visoko drvo. To ne bi bilo nič posebnega za kako deklo, ampak podjetna Oma je s tem proslavila svoj 90-rodni dan! Pravi, da se je na hvalo vsakdanji telovadbi ohranila 90 let tako sveža in čvrsta.

Dopisujte v Dolenjski list!

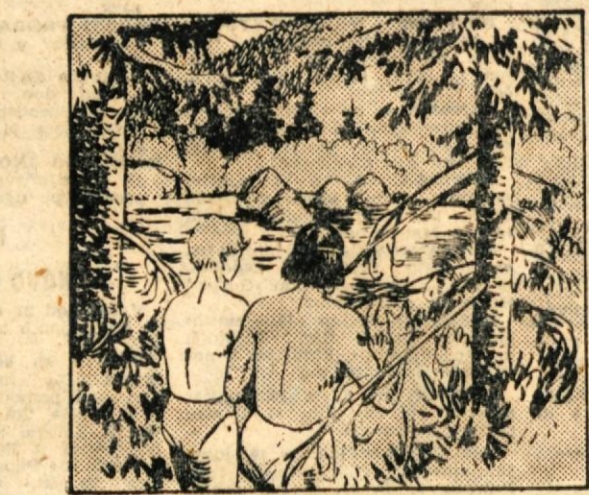
Vzor potrpežljivosti, skromnosti, pridnosti, pa tudi trme je osliček, ki je v nekaterih žumberških vaseh nad Metliko še vedno edino prometno sredstvo. Drugod po okraju dolgouhrih sivcev nimamo več, le v Metliki ga še lahko srečate, kjer ga gospodar privede ob steno, ko si sam krepeča dušo in telo...

V SAMOTAH PRAGOZDA

Priredil in narisal Saša Dobrila

61. »Kdo je to?« »Bober!« je pojasnil Indijanec. »Pa ne boš trdil, da zna bober takole graditi jezove?« Namesto odgovora je peljal Rok naprej in mu pokazal na pol ogledana drevesa. Na površini ogledanega stožca se je poznalo del bobrovih zob. »Ko bobri tako poderejo drevo, ga razrežejo na manjše kose, oklestijo...«

62. ... in po farkih spuščajo posamezne kose v jezero. Iz lesa potem gradijo jezove. Lubje in manjše veje spravljajo v svoje kolibe ali jih z blatom pritrdijo na jezersko dno, tako da so za zimo priskrbljeni s hrano. Vilče kar ni mogel verjeti prijatelju, da bi bila kakšna žival tako sposobna za delo in pametno gospodarjenje.

63. »Pa pogledva še v njihovo hišo,« mu je pomignil Rok. »V vsako kolibo vodita pod vodo po dve luknji, skozi kateri bober prihaja in odhaja.« Rok je pokazal Vilčetu največjo kolibo sredi jezera in mu predlagal, naj gre prvi vanjo. Vilče si tega ni pustil dvakrat reči, čeprav ni verjel, da je vse to o bobrih res.

64. Globoko je zajel sapo in se potopil. Našel je odprtino in splaval k njej. Smola! Stari bober je hotel pravkar zdema po isti poti. Tako sta trčila z glavama; verjetno se je bober ustrašil, ker je takoj zapustil dom pri drugi odprtini. Videla sta le še njegov rep.

65. Bobrovo stanovanje je bilo mračno in je imelo poleg obeh odprtini na eni strani tudi ležišče iz suhe trave. Ogledala sta si zanimivo hišico, pa spet splavala na breg, kjer je Rok pripovedoval Vilčetu mnogo zgodb iz življenja teh razumnih živali. Nekdo je imel tudi sam mladega bobra.

66. Rok je vzbudil v Vilčetu veliko zanimanje za bobre. Ker bi jih rad videl tudi pri njihovem delu, sta se po nekaj dneh spet vrnila k bobrovim naselbinam. Imela sta srečo. Pred njima je stal bober na zadnjih nogah, se oprl na svoj rep in z zobmi pridno obdeloval deblo.

Radio tekmuje s tiskom

Radio, tisk, film in v poslednjem času še televizija so vsakakor štiri močnejše sile sodobnega sveta. Vsak dan gre v prodajo na svetu 255 milijonov raznih časopisov, vsak dan se prižiga 257 milijonov radijskih aparatov in 44 milijonov televizijskih sprejemnikov, a več kot 130.000 kinodvoran sprejema številne gledalce. To so podatki, ki jih daje UNESCO.

OKROGLE

PAMETNA MODROST
 Modrijana Sokrata so prijatelji pobarali, kako da more sploh trpeti svojo izredno sitno in dolgočejno ženo Ksantipo.
 »Zato je ne spodim, da se lahko doma urim v potrpljenju, ki mi je zunaj med ljudmi tako zelo potrebno.«

POČITNICE IN CENE

»Boste šli danes na spreobdobje obokci, ko je dan tako čudovito lep?«
 »Ne; za sobo v hotelu plačam 500 din na dan pa bi bilo bedasto, če ne bi stalno sedel v nji.«

KREPKA REKLAMA

Neki lastnik salona za pomladjevanje in polepšavanje v Parizu je pred svojo poslovavnico obesil tablo s temle napisom: »Prosim moške, da ne koketirajo z damami, ki so priležne našega salona, kajti med njimi so lahko tudi njegove babice.«

41% vseh ljudi na svetu — delavci

Po poročilu Mednarodne organizacije dela številno zaposlenih delavcev na svetu presega 1 milijardo (41% vseh prebivalcev sveta). Število žena — delavk — venomer raste. V ZDA so žene leta 1900 predstavljale skupaj 18% delovne sile, sedaj se je to število povečalo na 28%.

